

LWA.430.6.2022

Nr ewid. 173/2022/P/22/084/LWA

Informacja o wynikach kontroli

**REALIZACJA PROJEKTU
pn. „KONWERSJA CYFROWA DOMÓW KULTURY”
W WYBRANYCH SAMORZĄDOWYCH JEDNOSTKACH KULTURY
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO**

DELEGATURA W WARSZAWIE

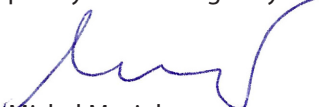
MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

Informacja o wynikach kontroli

Realizacja projektu pn. „Konwersja cyfrowa domów kultury” w wybranych samorządowych jednostkach kultury województwa mazowieckiego

p.o. Dyrektor Delegatury NIK w Warszawie

Michał Musioł

Akceptuję:

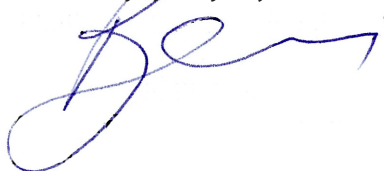
Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Małgorzata Motylow

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 09.03.2023r

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. WPROWADZENIE.....	5
2. OCENA OGÓLNA	6
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI.....	7
4. WNIOSKI.....	14
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	15
5.1. Przygotowanie i realizacja projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” przez Narodowe Centrum Kultury	15
5.1.1. Przygotowanie projektu oraz wyłonienie grantobiorców	15
5.1.2. Realizacja projektu przez Narodowe Centrum Kultury	20
5.1.3. Rozliczenie projektu oraz wprowadzone w nim zmiany	25
5.2. Przygotowanie i realizacja projektów grantowych oraz wykorzystanie środków przyznanych na ich dofinansowanie przez wybrane samorządowe instytucje kultury województwa mazowieckiego	28
5.2.1. Przygotowanie wniosków i projektów grantowych.....	28
5.2.2. Realizacja projektów grantowych.....	31
5.2.3. Rozliczenie projektów grantowych	38
6. ZAŁĄCZNIKI.....	44
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe.....	44
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych.....	46
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności.....	51
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	52

Wykaz stosowanych skrótów, skrótowców i pojęć

CPPC	Centrum Projektów Polska Cyfrowa;
Grantobiorca	Wnioskodawca, który uzyskał dofinansowanie w ramach Programu na realizację projektu grantowego;
KOM	Komisja Oceny Merytorycznej powołana w NCK w konkursie grantowym realizowanym w ramach projektu;
I konkurs	Pierwszy konkurs grantowy, ogłoszony w 2021 r. – realizowany w ramach Projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury”;
NCK, Centrum	Narodowe Centrum Kultury, jednostka organizująca I konkurs;
Projekt	Projekt systemowy „Konwersja Cyfrowa Domów Kultury”, realizowany w ramach Programu;
Projekt grantowy	Działanie będące przedmiotem wniosku oraz związane z nim koszty;
Program	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014–2020;
Regulamin konkursu	Regulamin I konkursu grantowego dla Projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury”;
Schemat grantowy	Ogólny schemat realizacji projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” stanowiący załącznik nr 3 do wniosku o dofinansowanie projektu;
SOP, system	System Obsługi Programów – system zapewniający komunikację elektroniczną pomiędzy wnioskodawcami/grantobiorcami a NCK;
Umowa o dofinansowanie	Umowa nr POPC.03.02.00-00-0001/21-00 zawarta 14 kwietnia 2021 r. pomiędzy NCK a Centrum Projektów Polska Cyfrowa;
Umowa grantowa	Umowa o powierzenie grantu zawarta pomiędzy NCK a grantobiorcą na realizację projektu grantowego będącego przedmiotem wniosku;
Wniosek, wniosek konkursowy	Wniosek o powierzenie grantu realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji NCK;
Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków	Wytyczne Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020, z 21 grudnia 2021 r. ¹ ;

¹ Zamieszczone na stronie internetowej www.funduszeuropejskie.gov.pl. Dalej: Wytyczne.

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy środki finansowe przyznane na wsparcie cyfryzacji samorządowych instytucji kultury zostały wykorzystane prawidłowo i gospodarnie?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy NCK w sposób prawidłowy, rzetelny i gospodarny przygotowało i zrealizowało projekt „Konwersja cyfrowa domów kultury”?
2. Czy projekty grantowe zostały przygotowane i zrealizowane w sposób prawidłowy, a środki finansowe przyznane na ich dofinansowanie wykorzystane w sposób prawidłowy i gospodarny?

Jednostki kontrolowane

Narodowe Centrum Kultury (grantodawca) oraz sześć instytucji kultury - grantobiorców.

Okres objęty kontrolą

Lata 2021–2022 (do 14 listopada), z uwzględnieniem działań oraz dowodów wytworzonych przed tym okresem, jeżeli miały one istotny wpływ na kontrolowaną działalność.

Narodowe Centrum Kultury jest państwową instytucją kultury, nadzorowaną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jej statutowym zadaniem jest podejmowanie działań na rzecz rozwoju kultury w Polsce, w tym m.in.: inspirowanie i wspomaganie działających w sferze kultury i dziedzictwa narodowego osób fizycznych, prawnych i innych podmiotów; pozyskiwanie środków pozabudżetowych z funduszy krajowych i zagranicznych, w tym Unii Europejskiej i wykorzystywanie ich na realizację zadań Centrum; prowadzenie i wspieranie działań mających na celu zwiększanie dostępu do kultury i przeciwdziałanie wykluczeniu z uczestnictwa w kulturze. Jedno z tych działań, w okresie objętym kontrolą, polegało na wsparciu cyfryzacji samorządowych instytucji kultury, umożliwiającym przeniesienie ich działalności w okresie epidemii Covid-19 do sieci internetowej. W tym celu NCK przygotowało projekt „Konwersja cyfrowa domów kultury”. Jest to projekt o charakterze systemowym, realizowany w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014–2020, osi priorytetowej „III. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa”, działania 3.2 „Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej”. Celem tego projektu było wyposażenie domów kultury, ośrodków kultury, bibliotek oraz centrów kultury i sztuki, posiadających status samorządowej instytucji kultury, w kompetencje i umiejętności w zakresie wykorzystywania narzędzi cyfrowych oraz zakup sprzętu i infrastruktury informatycznej niezbędnej do prowadzenia on-line i/lub w formie cyfrowej działań edukacyjnych i animacyjnych dla lokalnej społeczności.

W celu realizacji ww. projektu, Narodowe Centrum Kultury zawarło 14 kwietnia 2021 r. z Centrum Projektów Polska Cyfrowa umowę na jego dofinansowanie w kwocie 31 287,5 tys. zł, przy czym 28 887,5 tys. zł (92,33% całkowitych wydatków kwalifikowalnych) pochodzić miało z budżetu środków europejskich, a 2400,0 tys. zł (7,67% całkowitych wydatków kwalifikowalnych) – z budżetu państwa. Projekt miał być zrealizowany w okresie 1 marca 2021 r. do 31 grudnia 2022 r. i taki miał być też okres kwalifikowalności wydatków.

Nabór wniosków w I konkursie w ramach projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” NCK uruchomiło 16 kwietnia 2021 r., a realizacja projektów grantowych wyłonionych w tym konkursie miała zakończyć się do 30 czerwca 2022 r.

Umowa o dofinansowanie była zmieniana dwukrotnie, a w wyniku tych zmian m.in. zwiększono wartość dofinansowania do kwoty 42 287,5 tys. zł, w tym: 39 043,7 tys. zł (92,33%) z budżetu środków europejskich i 3243,8 tys. zł z budżetu państwa oraz przesunięto termin realizacji projektu i okres kwalifikowalności wydatków do 31 grudnia 2023 r. Powyższe zmiany były podyktowane organizacją i przeprowadzeniem w tym projekcie drugiego konkursu, który nie podlegał niniejszej kontroli.

Niniejszą kontrolą objęto Narodowe Centrum Kultury oraz sześć domów kultury z województwa mazowieckiego, które otrzymały granty na realizację projektów dotyczących konwersji cyfrowej w łącznej wysokości 961,6 tys. zł.

Projekt „Konwersja cyfrowa domów kultury” nie był dotychczas kontrolowany przez NIK.

2. OCENA OGÓLNA

Prawidłowe i gospodarne wykorzystanie większości środków finansowych przyznanych na wsparcie cyfryzacji samorządowych instytucji kultury

Środki finansowe przyznane przez Narodowe Centrum Kultury na wsparcie cyfryzacji samorządowych instytucji kultury w ramach I konkursu realizowanego projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury”, zostały wykorzystane przez pięć z sześciu skontrolowanych domów kultury (w kwocie 800,4 tys. zł) zgodnie z zawartymi umowami grantowymi i gospodarnie. Natomiast jeden dom kultury (Grójecki Ośrodek Kultury²) wydatkował środki grantu w kwocie 112,8 tys. zł z naruszeniem, określonych w umowie grantowej³, reguł ich dokonywania w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, nierzetelnie przygotowując i udzielając zamówień publicznych na zakup/dostawę sprzętu i usług. Stanowiło to również naruszenie art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴ i uregulowań wewnętrznych GOK. W świetle postanowień umowy grantowej i Wytucznych w zakresie kwalifikowalności były to wydatki niekwalifikowalne, które powinny zostać pokryte przez grantobiorcę z własnych środków.

Przygotowanie projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” i określenie jego celów zostało poprzedzone identyfikacją przez NCK rzeczywistych potrzeb instytucji kultury. Nie stwierdzono nieprawidłowości na etapach przygotowania i przeprowadzenia przez NCK I konkursu grantowego.

W wyniku realizacji projektów grantowych, cztery domy kultury wykorzystywały zakupione wyposażenie i nabyte umiejętności przy realizacji swoich zadań statutowych, pozostałe dwa – były na etapie prac przygotowawczych.

NCK prawidłowo zrealizowało zadania związane z promowaniem projektu oraz organizacją szkoleń dla grantobiorców, z uwzględnieniem ich potrzeb, wynikających z przeprowadzonej ewaluacji. Wykonawców usług szkoleniowych wybrano zgodnie z wymogami ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁵ oraz uregulowaniami wewnętrznymi NCK, a środki na ten cel zostały wydatkowane w sposób gospodarny.

² Dalej także: GOK.

³ Umowa o powierzenie grantu nr 27/2021/KCDK z dnia 21 września 2021 r. zawarta pomiędzy NCK a Grójeckim Ośrodkiem Kultury.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm., dalej: ustawa o finansach publicznych.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm., dalej: ustawa Pzp.

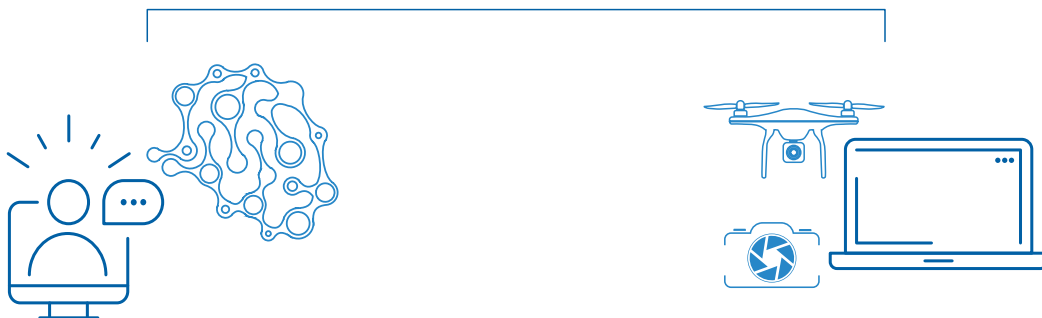
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Narodowe Centrum Kultury realizację projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” poprzedziło ustaleniem potrzeb instytucji kultury, w zakresie przygotowania ich działalności do konwersji cyfrowej. Potrzeby te wynikały z negatywnych skutków lockdownu, wprowadzonego w związku z pandemią COVID-19, które spowodowały znaczne ograniczenia w dotychczasowej działalności stacjonarnej. NCK dysponowało również wiedzą na temat tego sektora, pozyskaną w ramach badań, analiz oraz doświadczeń z wcześniej realizowanych programów.

Rzetelne rozpoznanie potrzeb instytucji kultury w zakresie cyfryzacji oraz przygotowanie projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury”

Infografika nr 1

Potrzeby instytucji kultury w zakresie wsparcia w konwersji cyfrowej

Nabycie przez pracowników kompetencji umożliwiających przeniesienie działań do sieci internetowej na większą skalę, rozwój działań on-line i w konsekwencji unowocześnienie profilu placówek, szczególnie w instytucjach odległych od dużych ośrodków miejskich

Doposażenia w sprzęt umożliwiający prowadzenie działań edukacyjnych i animacyjnych w sposób cyfrowy, a także tworzenie archiwów mówionych, dokumentacji cyfrowej wydarzeń lokalnych jako nowej roli domów kultury w społeczności lokalnej

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Odpowiedzią na te potrzeby była realizacja przez NCK projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury”.

W celu realizacji projektu NCK przygotowało do CPPC wnioski o dofinansowanie⁶, w którym zawarto m.in. cele projektu, wskaźniki projektu, zadania jakie mają być realizowane, zakładane efekty, harmonogram realizacji projektu i inne. Umowę o dofinansowanie zawarto w dniu 14 kwietnia 2021 r. Wartość projektu wynosiła 31 287,5 tys. zł, w tym: 28 887,5 tys. zł (92,33%) z budżetu środków europejskich i 2400,0 tys. zł (7,67%) z budżetu państwa. Okres realizacji projektu określono na 1 marca 2021 r. – 31 grudnia 2022 r. – był to również okres kwalifikowalności wydatków w projekcie. [str. 15–16]

NCK określiło wskaźniki realizacji celów projektu, w szczególności dotyczące:

- liczby samorządowych instytucji kultury objętych wsparciem,
- liczby osób objętych szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych oraz objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19,
- wartości sprzętu IT oraz oprogramowania/licencji finansowanych w odpowiedzi na COVID-19,
- wartości wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią COVID-19.

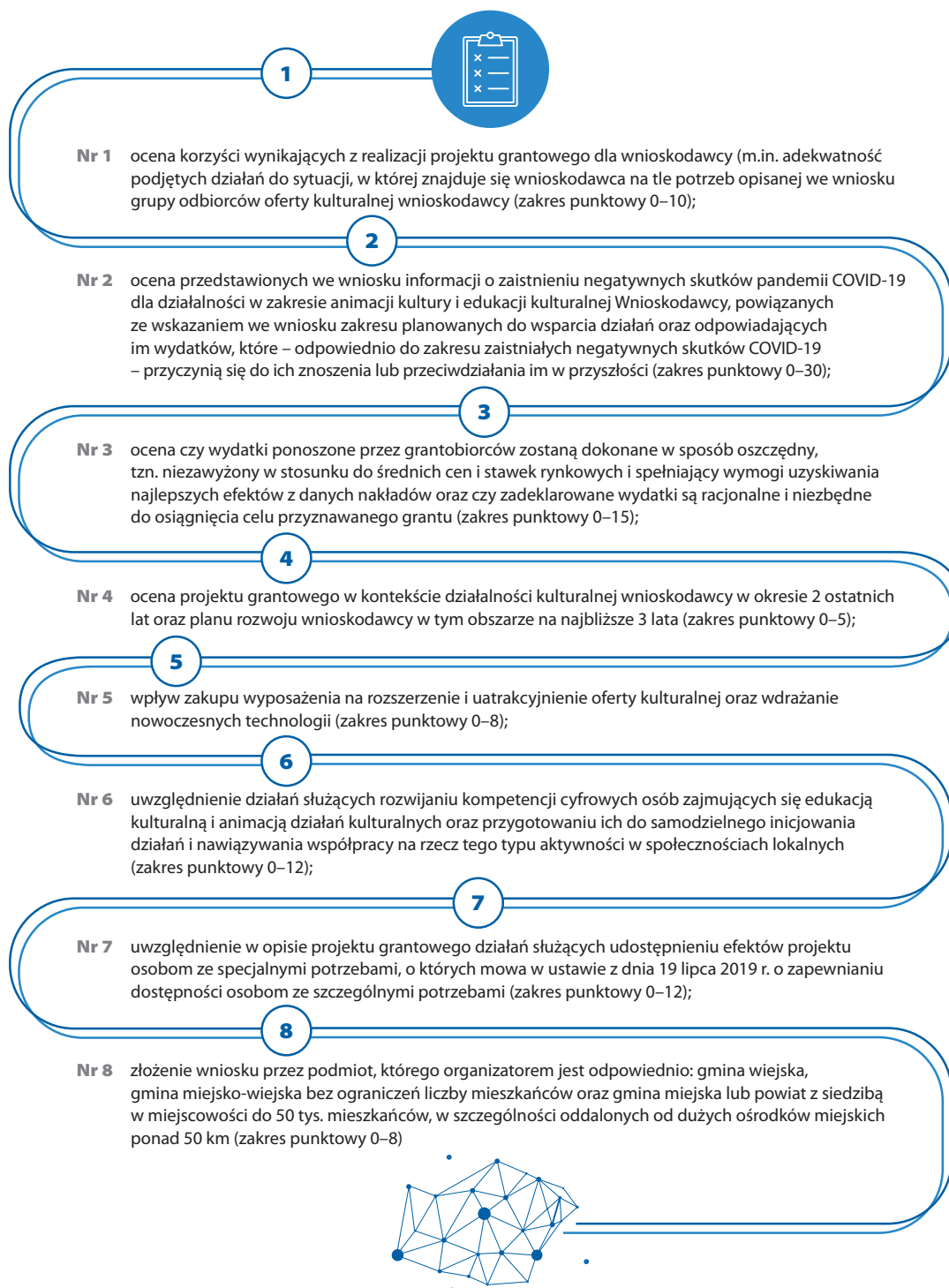
⁶ Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie – wersja z lutego 2021 r.

Przygotowanie i przeprowadzenie I konkursu

W NCK opracowano Regulamin konkursu, w którym określono m.in. zasady wyboru członków Komisji Oceny Merytorycznej, zasady naboru i tryb składania wniosków, kryteria oceny wniosków (formalne i merytoryczne), zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków i wymagania dotyczące realizacji projektów grantowych. W załącznikach do ww. Regulaminu zamieszczono m.in. wzór wniosku o grant, wzór umowy, regulamin pracy KOM.

Infografika nr 2

Kryteria oceny merytorycznej wniosków konkursowych:

Oceny merytoryczne wniosków dokonywane były, zgodnie z Regulaminem konkursu, tj. każdy z badanych 11 wniosków został oceniony przez dwóch ekspertów, w zakresie tych samych kryteriów. W badanej ww. próbie nie wystąpiły rozbieżności w ocenie powyżej 30 punktów, co skutkowało koniecznością dokonania oceny przez trzeciego eksperta.

Narodowe Centrum Kultury w wyniku rozstrzygnięcia I konkursu podpisało umowy z 200 instytucjami kultury na łączną kwotę 26 430,5 tys. zł, w tym z 26 z woj. mazowieckiego na łączną kwotę 3527,2 tys. zł.

Narodowe Centrum Kultury, po przedstawieniu i zatwierdzeniu listy rankingowej wniosków, z uwagi na zmniejszenie dofinansowania, umożliwiło wszystkim sześciu skontrolowanym wnioskodawcom dokonanie zmian w ocenionych merytorycznie wnioskach. Zmiany polegały na dostosowaniu liczby planowanych do przeszkolenia osób, zwiększeniu wartości planowanych szkoleń i wartości planowanych do zakupu sprzętów w odniesieniu do wielkości przyznanego dofinansowania. Również na etapie realizacji projektów, NCK dopuściło zmiany w zawartych umowach grantowych, które dotyczyły preliminarza kosztów, a strony zawarły stosowne aneksy do umów. [str. 17–20, 30–31]

Po wyłonieniu w I konkursie grantobiorców NCK prawidłowo zrealizowało zadania w zakresie realizacji pakietu szkoleń dla grantobiorców, przewidzianego w umowie o dofinansowanie. Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz zawartymi umowami o powierzenie grantów, Centrum zorganizowało dwudniowe stacjonarne szkolenie dla każdego z grantobiorców dotyczące projektowania oferty kulturalnej on-line, tutoring cyfrowy oraz, po przeprowadzonej ewaluacji, szkolenia on-line i webinaria w trzech blokach tematycznych: projektowanie oferty programowej on-line, narzędzia internetowe i zarządzanie. Na szkolenie stacjonarne i tutoring dla 200 grantobiorców wydatkowano 1637,0 tys. zł, a na szkolenia on-line i webinaria – 187,4 tys. zł⁷. Realizatorów szkoleń⁸ wybrano zgodnie z przepisami ustawy Pzp oraz uregulowaniami wewnętrznymi, dotyczącymi udzielania zamówień publicznych (zarządzenie Dyrektora NCK nr 15/2021 z 14 kwietnia 2021 r.). NCK zapewniło też możliwość odbycia konsultacji z ekspertem zewnętrznym ds. dostępności. [str. 21–22, 32]

Wszystkie złożone terminowo przez sześciu skontrolowanych grantobiorców wnioski o dofinansowanie dotyczyły działalności statutowej i zawierały ogólną charakterystykę planowanych zamierzeń, w głównej mierze w zakresie zakupu sprzętu niezbędnego do prowadzenia lub poprawy jakości działań w formie cyfrowej lub on-line oraz wyposażenia kadry w kompetencje i umiejętności niezbędne do rozwijania realizowanych aktywności w zakresie edukacji kulturalnej. W czterech wnioskach wskazywano, że sprzęt będzie stanowił wyposażenie konkretnych, już działających lub uruchamianych, pracowni, tj. pracowni filmowych, sali multimedialnej,

Dokonywanie zmian wniosków i umów grantowych

Prawidłowe działania NCK dotyczące organizacji szkoleń

Prawidłowe przygotowanie przez domy kultury wniosków o udzielenie grantu

⁷ Według danych z wniosku sprawozdawczego z 5 września 2022 r.

⁸ Badaniem szczegółowym objęto trzy zamówienia o łącznej wartości 1645,6 tys. zł, tj.: Szkolenia stacjonarne dla 200 grantobiorców o wartości 1637,9 tys. zł oraz dwa szkolenia: „Preprodukcja i postprodukcja materiału wideo” (3,7 tys. zł) oraz „Autoprezentacja – jak wyglądać profesjonalnie” (4,0 tys. zł).

studia nagrań. W pozostałych dwóch zamieszczono ogólne zapisy o planowanej modernizacji zaplecza cyfrowego. W pięciu projektach nie wskazywano, jakie konkretne zajęcia, wystawy, wydarzenia itp. znajdą się w ofercie kulturalnej przygotowanej przez instytucje kultury z wykorzystaniem sprzętu i kompetencji, nabytych przy udziale grantów otrzymanych z NCK, ponieważ nie było takiego wymogu w warunkach I konkursu. Wyjątek stanowił projekt Mareckiego Ośrodka Kultury, w którym przewidywano m.in. rozszerzenie oferty kulturalnej poprzez wprowadzenie cyklicznych programów telewizji internetowej (pt. „Dzień dobry MOK, czyli mareckie śniadania”, „Tygodnik Kulturalny”), serwisów informacyjnych oraz programów adresowanych do konkretnych grup odbiorców np. „Poranki Teatralne” dla dzieci. [str. 29–30]

Prawidłowa realizacja projektów grantowych przez pięć domów kultury

Realizacja pięciu z sześciu zbadanych projektów grantowych przebiegała terminowo, zgodnie z harmonogramem i zakresem rzeczowym, które określone zostały w zawartych z NCK umowach grantowych. Pięć domów kultury zrealizowało zakupy sprzętu i wyposażenia oraz szkolenia zewnętrzne z należytą starannością oraz zgodnie z zasadami określonymi w § 4 ust. 4 umów grantowych, tj. ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, zasady optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i zasadami obowiązującymi w ramach programu, a także w sposób, który zapewnił prawidłową i terminową realizację projektu grantowego oraz osiągnięcie celów wskazanych we wniosku o grant. Wyżej wymienione domy kultury udzieliły zamówień publicznych na zakup sprzętu i wyposażenia oraz usług szkoleniowych zgodnie z przepisami ustawy Pzp i uregulowaniami wewnętrznymi. Wyjątek stanowił Grójecki Ośrodek Kultury, który przez ponad osiem miesięcy od zawarcia umowy nie podjął działań dotyczących zakupu sprzętu oraz szkoleń zewnętrznych, w związku z czym nie dotrzymał pierwotnie uzgodnionego przez strony terminu i w konsekwencji nie wykorzystał środków przyznanego dofinansowania w całości. Nieprawidłowo również udzielił zamówień publicznych, bowiem nie określił w sposób jednoznaczny i wyczerpujący przedmiotu zamówienia, w efekcie czego złożone oferty nie były porównywalne i wyboru dostawców dokonano uznaniowo, nie wskazując żadnych obiektywnych kryteriów. Stanowiło to naruszenie reguł wydatkowania środków publicznych, określonych w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, jak również zasad ustalonych w § 4 ust. 4 umowy grantowej, a także regulacji wewnętrznych, dotyczących udzielania zamówień publicznych, tj. Zarządzenia Dyrektora GOK z dnia 26 stycznia 2022 r. w sprawie wprowadzenia „Regulamin udzielania zamówień publicznych w Grójeckim Ośrodku Kultury w Grójcu o wartości nieprzekraczającej 130 000,00 zł netto”.

W związku z powyższym, zgodnie z pkt 3 podrozdziału 6.2.⁹ Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, do stosowania których, na mocy § 4 ust. 1 pkt 1 umowy grantowej, zobowiązany był Grójecki Ośrodek Kultury, wydatki poniesione na zakup wyposażenia i szkoleń w kwocie

⁹ Pt. Ocena kwalifikowalności wydatku.

112,8 tys. zł były wydatkami niekwalifikowalnymi, które w świetle postanowień ww. umowy grantowej powinny zostać pokryte przez grantobiorcę z własnych środków. [str. 31–34]

Kontrolowane domy kultury na ogół prawidłowo wypełniły obowiązki dotyczące prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej, zgodnie z dokumentami źródłowymi, stanowiącymi podstawę rozliczenia finansowego. W jednym przypadku (Marecki Ośrodek Kultury) nie zapewniono przechowywania środków grantu na wyodrębnionym rachunku bankowym, tylko na wspólnym rachunku dla dotacji z różnych źródeł. Na dokumentacji zamieszczano wymagane klauzule, wskazujące m.in źródło finansowania zakupów i dane projektu. Żadna z instytucji nie osiągnęła przychodów uzyskanych z wykorzystaniem infrastruktury pozyskanej w ramach projektów grantowych, a trzy z nich również z tytułu odsetek od środków grantu, zgromadzonych na wyodrębnionym rachunku bankowym. [str. 36]

Wszystkie wydatki w ramach skontrolowanych projektów grantowych zostały poniesione w okresie ich kwalifikowalności, zgodnie z określonym w umowach zakresem rzeczowym oraz przeznaczone na zakupy sprzętu, wyposażenia, akcesoriów, oprogramowania i szkoleń, znajdujących się w grupach wydatków wskazanych w rozdziale VII Regulaminu konkursu oraz w Katalogu wydatków kwalifikowalnych¹⁰, przy czym (co opisano wyżej) wydatki Grójeckiego Ośrodka Kultury w kwocie 112,8 tys. zł nie spełniały wymogu kwalifikowalności, określonego w umowie grantowej i Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków. Pięć jednostek wykorzystało w pełnej wysokości środki przekazane przez NCK grantu, natomiast Grójecki Ośrodek Kultury z przyznanych 161,2 tys. zł, wykorzystał kwotę 116,8 tys. zł, tj. 72,5%, (w tym 112,8 tys. zł na wydatki niekwalifikowalne), a niewykorzystaną kwotę 44,4 tys. zł zwrócił do NCK.

[str. 33, 37, 39]

W ramach finansowanego środkami grantów wyposażenia grantobiorcy najczęściej nabywali: laptopy i komputery stacjonarne z monitorami, mikrofony, lampy oświetleniowe, kamery, pętle indukcyjne, aparaty fotograficzne. Wśród zakupionego sprzętu niepowtarzalne pozycje stanowiły m.in.: dron wraz z kamerą i obiektywem do realizacji nowatorskich nagrań oraz aplikacja do tworzenia gier miejskich, zakupione przez Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio”. Zrealizowane przez grantobiorców szkolenia zewnętrzne dotyczyły m.in.: tworzenia cyfrowej oferty kulturalnej działań on-line, nagrywania podcastów i filmów, montażu i edycji wideo, obróbki dźwięku; praktyki występów w radio i telewizji, emisji głosu, projektowania mobilnych gier terenowych, budowania oferty on-line dla seniorów. W czterech domach kultury zakupione wyposażenie zostało uruchomione lub zainstalowane i było wykorzystywane do realizacji zadań tych instytucji. W dwóch z nich, zakupy sprzętu i szkolenia pozwoliły na uruchomienie studia filmowego/pracowni filmowej, w których rozpoczęto realizację audycji audiowizualnych oraz podjęto inne działania, a ich efekty udostępniono odbiorcom oferty kulturalnej. W kolejnych dwóch, zakupiony sprzęt

Sposób wykorzystania przez domy kultury środków grantów

¹⁰ Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach Działania 3.2 Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej dla naboru nr POPC.03.02.00-IP.01-00-007/21, rozdz. 4, pkt 4.12, str. 66.

został wykorzystany do promocji lub zarejestrowania przebiegu lokalnych wydarzeń. W dwóch instytucjach trwały prace przygotowawcze do uruchomienia pracowni, w których użytkowane miało być nabyte w ramach projektu wyposażenie i realizowane nowe formy oferty kulturalnej.

[str. 33–36]

Monitoring i kontrola realizacji projektu

Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie oraz umów z grantobiorcami¹¹, NCK prowadziło kwartalny monitoring realizacji projektu. Za pośrednictwem systemu SL2014, raportowało do Centrum Projektów Polska Cyfrowa m.in. o realizacji poszczególnych zadań w projekcie, realizacji planu kosztów, osiągniętych poziomach wskaźników dla projektu, przekazywało wnioski o zaliczkę i wnioski rozliczające przekazane zaliczki. Dyrektor NCK wprowadził procedurę i zatwierdził plan kontroli. W III–IV kwartale 2022 r. zaplanowano kontrole u 10 grantobiorców, w tym pięciu dobranych w wyniku analizy ryzyka i pięciu dobranych losowo. Do dnia zakończenia kontroli NIK, wszystkie wszczęte przez NCK kontrole były w toku. W kontrolowanym okresie nie przeprowadzono żadnej kontroli doraźnej.

[str. 22–23]

Nieterminowa i nierzetelna weryfikacja przez NCK raportów końcowych z realizacji projektów grantowych

W czterech przypadkach NCK nie dochowało, określonego w § 5 pkt 8 umów o powierzenie grantu, 30-dniowego terminu weryfikacji, złożonych terminowo przez grantobiorców, raportów końcowych. Natomiast w przypadku Ciechanowskiego Ośrodka Edukacji Kulturalnej „Studio”, Centrum zatwierdziło raport, który nie spełniał wymogu poprawności, określonego w § 5 pkt 6 ppkt 1 umowy o powierzenie grantu. Grantobiorca wykazał w nim bowiem zrealizowanie wszystkich obowiązkowych szkoleń organizowanych przez NCK, pomimo nieodbycia jednego z nich. Powyższe należy ocenić jako nierzetelność w działaniach NCK.

[str. 23–25, 40]

Prawidłowe działania informacyjne i promocja projektu

Zgodnie z umową o dofinansowanie projektu, NCK zrealizowało działania w zakresie informacji i promocji projektu. Publikacje, informacje i briefing o projekcie zamieszczano na stronie internetowej Centrum oraz w mediach społecznościowych. Opublikowano m.in.: ogłoszenie o naborze, informacje dotyczące przedłużenia naboru wniosków, wyników I konkursu, realizacji i dostępności szkoleń lub webinarium, realizowanych przez instytucje kultury zakupów sprzętu wspierającego konwersję cyfrową. Publikowane materiały i filmy prezentowały grafiki dotyczące projektu oraz były oznaczone znakami Unii Europejskiej, Funduszy Europejskich i barwami Rzeczypospolitej Polskiej. Na działania promocyjne wydatkowano środki w kwocie 303,7 tys. zł¹² (co stanowiło 50,4% planowanych wydatków w kwocie 603,2 tys. zł) i nie przekroczono łącznych kosztów określonych w umowie i aneksach do umowy. Działania promocyjne były efektywne, o czym świadczą zainteresowanie projektem przewyższające jego możliwości finansowe.

Również wszystkie kontrolowane instytucje kultury wypełniły obowiązki w zakresie informacji i promocji projektów, zgodnie z zasadami określonymi w umowach grantowych. Informacje o projektach, realizowanych z udziałem funduszy europejskich w ramach projektu systemowego

¹¹ Sześć badanych szczegółowo umów.

¹² Według stanu na 5 września 2022 r.

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

„Konwersja Cyfrowa Domów Kultury”, ukazywały się m.in.: na stronach internetowych instytucji, w lokalnej prasie i rozgłoszeniach radiowych, w mediach społecznościowych. Związane z realizacją projektów dokumenty, materiały i informacje były oznaczane znakami Unii Europejskiej i Funduszy Europejskich oraz barwami Rzeczypospolitej Polskiej.

[str. 17–18, 38]

4. WNIOSKI

Narodowe Centrum
Kultury

Wyniki kontroli wykazały, że wymagana przez NCK treść raportów końcowych nie daje możliwości oceny kwalifikowalności wydatków dokonywanych przez grantobiorców, pod kątem przestrzegania reguł¹³ nakazujących dokonywanie wydatków w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów. Ponadto w ocenie NIK, jeden z sześciu skontrolowanych domów kultury wydatkował środki grantu w wysokości 112,8 tys. zł z naruszeniem ww. reguł, co zgodnie z umową grantową oznacza, że wydatki te były niekwalifikowalne. Z uwagi na powyższe, zdaniem NIK, niezbędne jest:

1. Objęcie przez NCK kontrolami kwalifikowalności wydatków dokonanych przez grantobiorców, pod kątem ich poniesienia zgodnie z ww. regułami, oraz w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, dokonanie korekty pierwotnie zatwierdzonych wydatków kwalifikowalnych.
2. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie rzetelnej weryfikacji raportu końcowego z wykorzystania grantu przez GOK w Grójcu.

¹³ Określonych w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, a także w umowie o powierzenie grantu nr 27/2021/KCDK z dnia 21 września 2021 r. zawartej pomiędzy NCK a Grójeckim Ośrodkiem Kultury oraz Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Przygotowanie i realizacja projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” przez Narodowe Centrum Kultury

Zadania statutowe¹⁴ NCK realizowało m.in. poprzez: inicjowanie, prowadzenie i wspieranie projektów badawczych, edukacyjnych i kulturalnych; organizowanie i prowadzenie kształcenia, szkoleń, doskonalenia zawodowego dla pracowników kultury oraz wolontariuszy i animatorów organizacji pozarządowych; realizowanie programów mających na celu finansowanie lub dofinansowanie zadań podmiotów prowadzących działalność w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

W ramach ww. działań, NCK przeanalizowało potrzeby instytucji kultury w zakresie możliwości prowadzenia przez nie działalności statutowej w okresie lockdownu i przeniesienia tej działalności do sieci internetowej. W wyniku tych analiz przygotowano projekt „Konwersja cyfrowa domów kultury”.

5.1.1. Przygotowanie projektu oraz wyłonienie grantobiorców

Projekt pn. „Konwersja cyfrowa domów kultury” był realizowany w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych, w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r.¹⁵ Rozpoczęcie prac nad projektem NCK uzasadniało negatywnymi skutkami pandemii Covid-19 dla sektora kultury¹⁶, które spowodowały znaczne ograniczenia w dotychczasowej działalności stacjonarnej. Centrum dysponowało wiedzą na temat sektora, wynikającą z badań, analiz i doświadczeń z realizowanych wcześniej programów.

Rozpoznanie przez NCK potrzeb instytucji kultury

Wyniki wybranych analiz i badań uzasadniających opracowanie założeń projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury”:

- zakazy zgromadzeń, ograniczenie możliwości przemieszczania się skutkowało zawieszeniem większości prowadzonych zajęć grupowych, a **54% badanych instytucji kultury nie realizowało zajęć w trybie zdalnym** (badani zgłaszali braki w sprzęcie oraz luki w kompetencjach cyfrowych) – Rocznik Kultury Polskiej 2020 (str. 210–214, badanie z kwietnia 2020 r. w zakresie zebrania informacji na temat sytuacji instytucji kultury w czasie pierwszych fal pandemii);
- **59% badanych wskazywało potrzebę przeznaczenia środków na narzędzia pracy zdalnej**, nie wykorzystywano narzędzi do zarządzania projektami i zadaniami (**tylko 2% wykorzystywało aplikacje**) – raport „Kultura w pandemii” (A. Buchner, A. Urbańska, M. Wierzbicka, A. Janus, N. Cetera) – badania realizowane dzięki wsparciu NCK przekazanemu Centrum cyfrowemu w ramach projektu Transformator badań sytuacji sektora kultury w trakcie pandemii;

¹⁴ Statut NCK, przyjęty Zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 30 grudnia 2014 r., zmieniony Zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 29 stycznia 2018 r.

¹⁵ Dz. U. 2022 r. poz. 1758. W dniu 30 września 2020 r. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, pani Małgorzata Jarosińska-Jedynak przekazała do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dalej „MKiDN”) Jarosław Selina wniosek „o złożenie do MFiPR informacji nt. projektu wspierającego samorządowe instytucje kultury w ich cyfryzacji oraz przeniesienia działalności do Internetu”.

¹⁶ Informację zawierającą podstawowe dane o projekcie (temat, wskazanie osi priorytetowej i działania POPC, okres realizacji, wartość projektu i poziom dofinansowania a także cele i uzasadnienie projektu oraz wskaźniki produktu i rezultatu) NCK przedstawił 2 stycznia 2021 r. do MKiDN a następnie 8 stycznia 2021r. do MFiPR.

- **studia nagrań posiadało 5% instytucji na wsi i 17% w mieście, a specjalistyczną pracownię filmową odpowiednio 1% i 7%** – kompleksowe badania domów kultury, na podstawie próby ponad 1000 instytucji, przeprowadzone w 2019 r., których wyniki zostały ujęte w publikacji pn. „Oswajając zmienność. Kultura lokalna z perspektywy domów kultury w 2021 r.”.

Doświadczenia z realizowanego przez NCK w 2020 r. programu „Kultura w sieci”¹⁷, w ramach którego dofinansowanie na kwotę 6 mln zł otrzymało 177 podmiotów z 691 domów kultury, oraz programów dotacyjnych „Edukacja kulturalna”, „Kultura dostępna”, „Kultura-Interwencje”, „Etno-Polska”, podczas których NCK dostrzegło zjawisko przenoszenia działań do sieci internetowej, co wymagało korygowania regulaminów programów, które nie zakładały finansowania działań on-line, wykazały potrzebę wsparcia domów kultury w zakresie:

- nabycia przez pracowników kompetencji umożliwiających przeniesienie działań do sieci internetowej na większą skalę, rozwój działań on-line i w konsekwencji unowocześnienie profilu placówek, szczególnie w instytucjach odległych od dużych ośrodków miejskich;
- doposażenia w sprzęt umożliwiający prowadzenie działań edukacyjnych i animacyjnych w sposób cyfrowy, a także tworzenie archiwów mówionych, dokumentacji cyfrowej wydarzeń lokalnych, jako nowej roli domów kultury w społeczności lokalnej.

Opracowanie założeń projektu i pozyskanie dofinansowania

NCK przygotowało wnioszek o dofinansowanie projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014–2020, osi priorytetowej „III. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa”, działania 3.2 Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej¹⁸, w którym zawarto m.in. cele projektu, wskaźniki projektu, zadania jakie mają być realizowane, zakładane efekty, harmonogram realizacji projektu i inne. Umowę o dofinansowanie projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” zawarto w dniu 14 kwietnia 2021 r. Wartość projektu wynosiła 31 287,5 tys. zł, w tym: 28 887,5 tys. zł (92,33%) z budżetu środków europejskich i 2400,0 tys. zł (7,67%) z budżetu państwa. Okres realizacji projektu określono na 1 marca 2021 r. – 31 grudnia 2022 r. – był to również okres kwalifikowalności wydatków w projekcie.

Podstawowymi celami projektu wskazanymi we wniosku było:

- wyposażenie samorządowych instytucji kultury w kompetencje i umiejętności niezbędne do prowadzenia i rozwijania działań jednostek w zakresie edukacji kulturalnej oraz animowania działań kulturalnych w społeczności lokalnej poprzez kompleksowe szkolenia i związane z nimi doposażenie w sprzęt niezbędny do prowadzenia działań edukacyjnych i animacyjnych;
- ochrona miejsc pracy i zapewnienie ciągłości działania domów kultury w okresie pandemii – budowanie kompetencji w zakresie działań cyfrowych i doposażenie w sprzęt, przekładające się na możliwość prowadzenia działań w trakcie „lockdownu”.

¹⁷ Ogłoszonego w ramach tarczy antykryzysowej Covid-19, którego analizę opracowano 2 stycznia 2021 r.

¹⁸ Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie – wersja z lutego 2021 r.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Jako bezpośrednie efekty projektu wskazano m.in.:

- wsparcie finansowe i merytoryczne 200 domów kultury; przeszkolenie ok. 400 pracowników w zakresie stosowania narzędzi on-line do edukacji kulturalnej i animacji;
- zbudowanie, w bardzo dużej skali, nowoczesnie działających domów kultury wykorzystujących narzędzia cyfrowe w sposób celowy i efektywny dla rozwoju edukacji kulturalnej i animacji oraz współpracy ze społecznością lokalną;
- utrzymanie ciągłości działań, odbudowę i rozbudowę grupy odbiorców przez grantobiorców.

Planowane działania obejmować miały m.in. wybór 200 grantobiorców, szkolenie dla grantobiorców, dokonanie przez grantobiorców analizy potrzeb i zasobów w kontekście wymagań projektu oraz zakup sprzętu.

Stopień realizacji projektu miał być mierzony za pomocą nw. wskaźników:

- liczby samorządowych instytucji kultury objętych wsparciem – 200;
- liczby osób objętych szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych oraz objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 – 400 osób, w tym 220 kobiet i 180 mężczyzn;
- wartości sprzętu IT oraz oprogramowania/licencji finansowanych w odpowiedzi na COVID-19 – 24 000,0 tys. zł;
- wartości wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią COVID-19 – 31 287,5 tys. zł.

Określone w umowie o dofinansowanie działania w zakresie informacji i promocji projektu, NCK zrealizowało poprzez publikacje o projekcie zamieszczane na swojej stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych (Facebook i kanał „YouTube”).

W dniu 16 kwietnia 2021 r. zorganizowano briefing dotyczący projektu¹⁹ i ogłoszono I konkurs grantowy²⁰ wskazując m.in., że jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej²¹. Ogłoszenie w sprawie naboru, określało zasady, tryb i termin naboru wniosków. W trakcie realizacji projektu publikowano m.in.: informacje dotyczące przedłużenia naboru wniosków²², wyników konkursu²³, realizacji i dostępności szkoleń lub webinarów²⁴, realizowanych przez instytucje kultury zakupów sprzętu wspierającego

¹⁹ <https://www.facebook.com/kadrakultury/nck/videos/472186674123042>

²⁰ <https://www.facebook.com/NarodoweCentrumKultury/videos/508991587177741/>

²¹ W ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa nr 3 „Cyfrowe kompetencje społeczeństwa”, Działanie nr 3.2 „Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej”.

²² https://nck.pl/dotacje-i-stypendia/dotacje/granty/konwersja-cyfrowa-domow-kultury/aktualnosci/konkurs-grantowy-nabor?fbclid=IwAR30EltZ_f1k0WoE_66f7sDh4CDmfvBjwTNBrqAQ67Dp84xKiD0L7SFCCj4

²³ <https://nck.pl/dotacje-i-stypendia/dotacje/granty/konwersja-cyfrowa-domow-kultury/aktualnosci/wyniki-naboru-do-konkursu-grantowego>

²⁴ <https://www.facebook.com/NarodoweCentrumKultury/posts/pfbid0b415kQ5sUjRQpcuESE3C5o1MyXsoG5SVRZ5d91eQbVg1kd1VXs8oRcZGGGFKwaFKl>

konwersję cyfrową²⁵. Opublikowane materiały i filmy prezentowały grafiki dotyczące projektu oraz były oznaczone znakami Unii Europejskiej i Funduszy Europejskich. Wydatki na działania promocyjne (wg stanu na 5 września 2022 r.) wyniosły 303,7 tys. zł (co stanowiło 50,4% planowanych wydatków w kwocie 603,2 tys. zł) i nie przekroczyły łącznych kosztów określonych w umowie i aneksach do umowy.

Przygotowanie i przeprowadzenie konkursu

Narodowe Centrum Kultury opracowało Regulamin konkursu grantowego, w którym określono m.in. zasady wyboru członków Komisji Oceny Merytorycznej, zasady naboru, tryb i termin składania wniosków, kryteria oceny wniosków (formalne i merytoryczne), zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków i wymagania dotyczące realizacji projektów grantowych. W załącznikach do ww. Regulaminu zamieszczono m.in. wzór wniosku o grant, wzór umowy o powierzenie grantu, regulamin pracy KOM.

Ustalony pierwotnie na 10 maja 2021 r. termin naboru wniosków w I konkursie został przedłużony do 21 maja 2021 r., ze względu na duże zainteresowanie wnioskodawców. W pierwotnie wyznaczonym terminie do NCK wpłynęło 670 wniosków, a do końca konkursu po przedłużeniu terminu 1252 wnioski (tj. 49,3% działających centrów, domów i ośrodków kultury²⁶).

Formalna i merytoryczna ocena wniosków

Określone w Regulaminie konkursu kryteria formalne oceny wniosków o powierzenie grantu dotyczyły m.in.: złożenia wniosku przez podmiot uprawniony, zawarcia we wniosku wyłącznie kosztów kwalifikowalnych w budżecie projektu, realizacji projektu w całości na terenie RP, wnioskowanej kwoty mieszczącej się w przedziale od 80,0 tys. zł do 200,0 tys. zł, terminu realizacji projektu w okresie od 1 lipca 2021 r. do 30 czerwca 2022 r. Wszystkie objęte badaniem wnioski odrzucone ze względów formalnych²⁷ zostały ocenione zgodnie z przyjętymi wymogami jako niepełniające kryteriów, tj. dwa²⁸ z nich złożyły podmioty nieuprawnione – biblioteki, w skład których nie wchodziły ośrodki kultury lub centra kultury sztuki, a trzy²⁹ wykazały we wnioskach koszty niezgodne z wykazem kosztów kwalifikowanych, określonych w rozdz. VII Regulaminu konkursu.

W Regulaminie konkursu określono również osiem kryteriów oceny merytorycznej wniosków, opisanych szczegółowo w pkt 3. Synteza (infografika nr 2).

Oceny merytoryczne wniosków dokonywane były zgodnie z Regulaminem konkursu, tj. każdy z badanych 11 wniosków został oceniony przez dwóch ekspertów, w zakresie tych samych kryteriów, a w badanej próbie nie wystąpiły rozbieżności w ocenie powyżej 30 punktów, co skutkowałoby koniecznością dokonania oceny przez trzeciego eksperta. Końcowa ocena była, zgodnie z przyjętymi zasadami, sumą średnich ocen za poszczególne kryteria.

²⁵ <https://www.facebook.com/NarodoweCentrumKultury/posts/pfbid02fd2bZhXQoCGXfbXU1E8GDtVDxWZQLK581Y7A6j5ws5BWVHw3g6pqyedneT5Vxcifl>

²⁶ Według informacji przekazanej przez Zastępcę Dyrektora Centrum na koniec 2020 r. działalność prowadziło 2541 centrów, domów i ośrodków kultury, w tym 247 na Mazowszu.

²⁷ Wnioski nr: nr 10009/21 Mazowieckiego Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” w Radomiu, nr 10059/21 Biblioteki Publicznej w Broku, nr 10121/21 Centrum „Łowicka” Dom Kultury w Dzielnicy Mokotów m.st. Warszawy, nr 10140/21 Centrum Kultury w Łomiankach i nr 7739/21 Gminnej Biblioteki Publicznej w Rzekuniu.

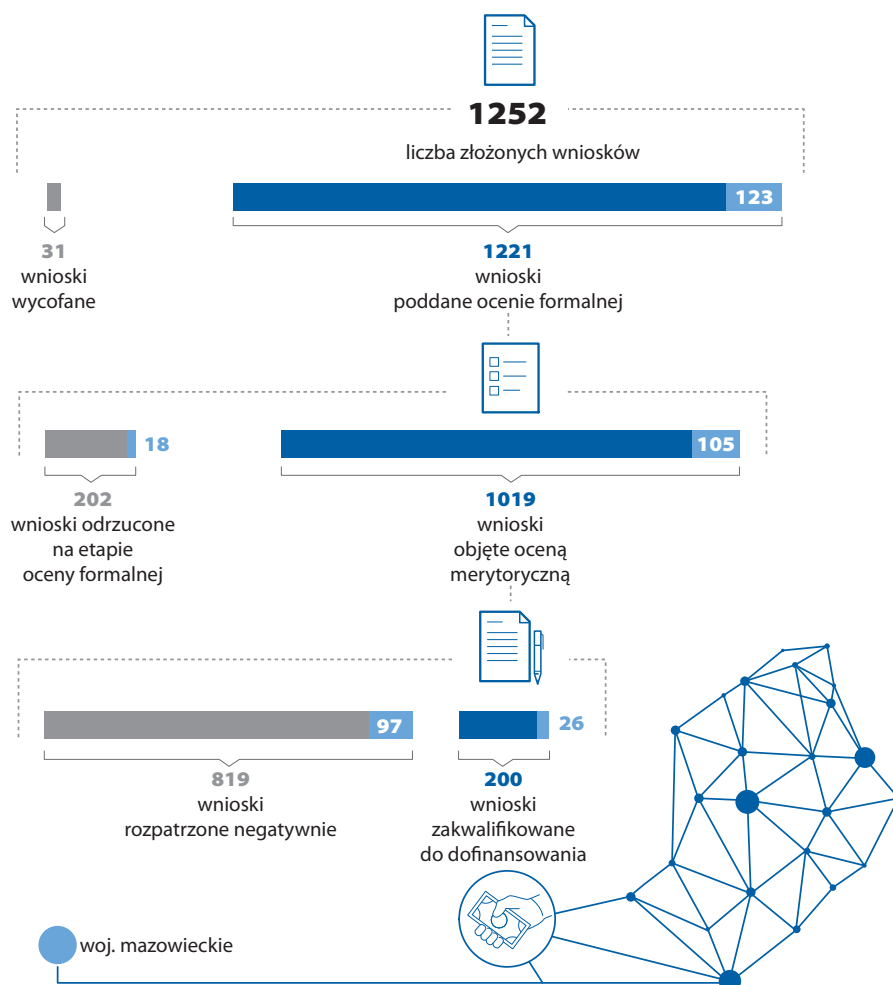
²⁸ Wnioski nr 7739/21; 10059/21.

²⁹ Wnioski nr 10140/21, 10009/21 i 10121/21.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 3

Liczba wniosków rozpatrywanych na poszczególnych etapach I konkursu grantowego

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

W wyniku przeprowadzonego I konkursu NCK do dofinansowania zakwalifikowało 200 najwyższej punktowanych projektów grantowych, w tym 26 z woj. mazowieckiego. W związku z przekroczeniem przez wybrane projekty łącznej kwoty przeznaczonej na dofinansowanie o 4610,7 tys. zł (31 041,2 tys. zł) KOM na posiedzeniu w dniu 13 lipca 2021 r. ustaliła, że dofinansowanie zostanie przyznane w oparciu o liczbę punktów, tj.:

- od 83,5 pkt do 85,5 pkt dostaną 81% wnioskowanej kwoty,
- od 85,51 pkt do 90 pkt dostaną 84,08% wnioskowanej kwoty,
- od 90,01 pkt do 94 pkt dostaną 89,50% wnioskowanej kwoty,
- powyżej 94,01 pkt dostaną 93,28% wnioskowanej kwoty.

Z uwagi na konieczność dopasowania zakresu projektów do zmniejszonego dofinansowania NCK umożliwiło dokonanie zmian wniosków³⁰ przed zawarciem umów grantowych. Grantobiorcy dokonywali zmian w pre-

³⁰ Wniosek 7514/21 (Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio”), wniosek 9828/21 (Grójecki Ośrodek Kultury), wniosek 8104/21 (Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki), wniosek 7762/21 (Dom Kultury w Zwoleniu) wniosek 8036/21 (Marecki Ośrodek Kultury), wniosek 10034/21 (Nadarzyński Ośrodek Kultury).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

liminarzach kosztów, dostosowując poziomów wydatków do zmniejszonego dofinansowania, jak również wartości planowanych do osiągnięcia wskaźników, a także dane w opisach merytorycznych projektów grantowych.

Narodowe Centrum Kultury przyznało dofinansowanie zgodnie z ww. ustaleniami KOM. Najwyższa wartość przyznanego dofinansowania wyniosła 184,7 tys. zł (wnioskowana 200 tys. zł), a najniższa 66,8 tys. zł (wnioskowana 80,0 tys. zł).

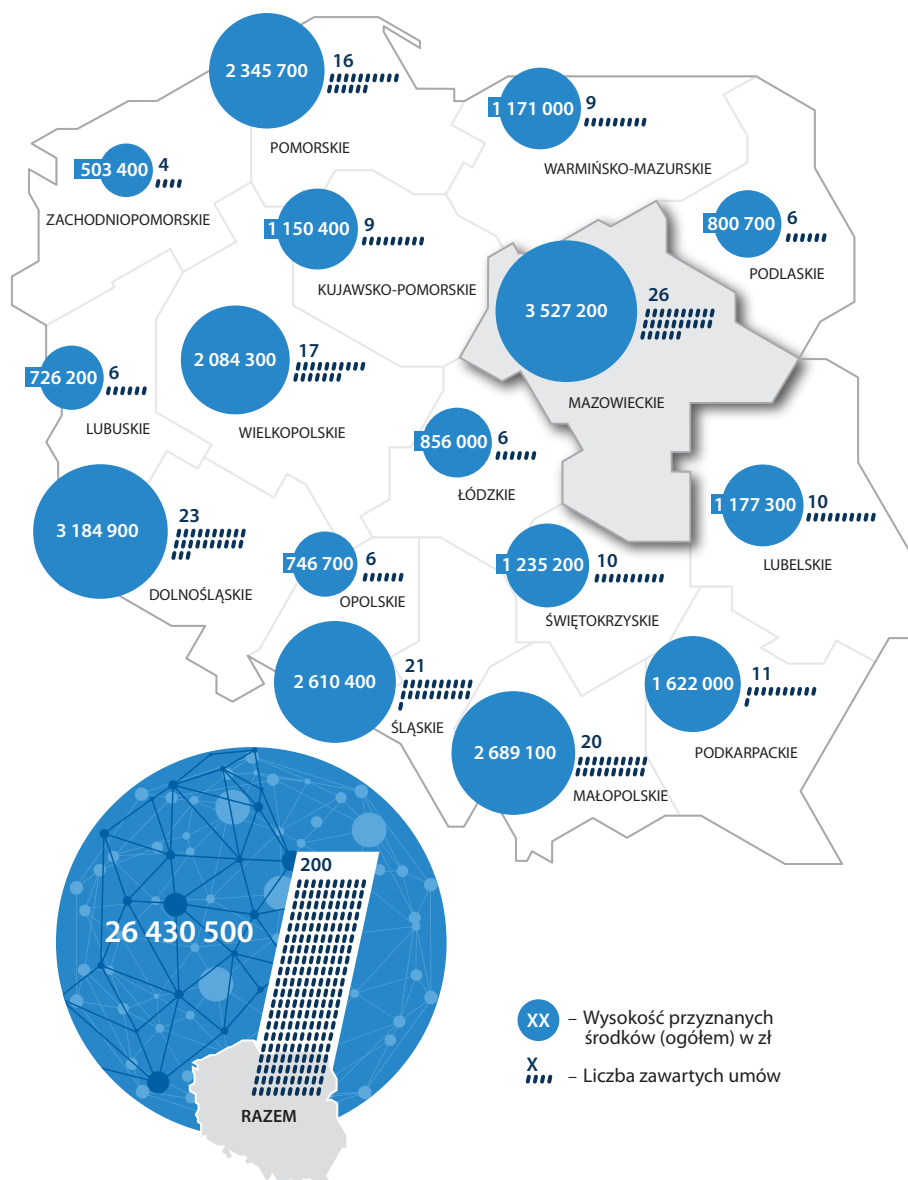
5.1.2. Realizacja projektu przez Narodowe Centrum Kultury

Zawarcie umów
o powierzenie grantów

Narodowe Centrum Kultury w wyniku rozstrzygnięcia I konkursu grantowego podpisało umowy z 200 instytucjami kultury na łączną kwotę 26 430,5 tys. zł, w tym 26 z woj. mazowieckiego na łączną kwotę 3527,2 tys. zł.

Infografika nr 4

Liczba podpisanych umów i wartość przyznanego dofinansowania w podziale na poszczególne województwa

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Wypłaty środków dla grantobiorców³¹ dokonano zgodnie z Regulaminem konkursu, tj. w ciągu 14 dni od przekazania grantobiorcom podpisanych przez obie strony umów.

Narodowe Centrum Kultury prawidłowo i gospodarnie zrealizowało zadania w zakresie realizacji pakietu szkoleń dla grantobiorców, przewidzianego w umowie o dofinansowanie. Zgodnie z zakresem określonym w Regulaminie konkursu oraz umowach z grantobiorcami, Centrum zorganizowało:

Organizacja szkoleń dla grantobiorców

1. dwudniowe stacjonarne szkolenie dla każdego z grantobiorców dotyczące projektowania oferty kulturalnej on-line (m.in. diagnozy zasobów) w okresie od 15 listopada 2021 r. do 7 lutego 2022 r.;
2. tutoring cyfrowy w okresie od 4 listopada 2021 r. do 16 maja 2022 r. w wymiarze 15h w 199 na 200 instytucji, które podpisały umowy o dofinansowanie³². W wyniku przeprowadzonego tutoringu zdefiniowano dobre praktyki i mocne strony instytucji, jak też problemy instytucji kultury dotyczące:
 - sytuacji kadrowej, w szczególności małej liczby pracowników, problemów z podziałem i delegowaniem zadań, niskiej motywacji pracowników zarówno do udziału w projekcie jak i transformacji cyfrowej, brak utożsamiania się z miejscem pracy³³,
 - sytuacji finansowej uniemożliwiającej działania w sieci, planowanie nowych działań,
 - problemy z dokonywaniem zakupów – nieznaną przepisy prawa zamówień publicznych;
3. szkolenia on-line i webinaria w trzech blokach tematycznych: projektowanie oferty programowej on-line, narzędzia internetowe i zarządzanie. Zorganizowano 22 szkolenia on-line, w których uczestniczyło 441 osób i dziesięć webinarów, w których uczestniczyły 1804 osoby. Tematyka szkoleń i webinarów odpowiadała blokom tematycznym wskazanym w umowie o dofinansowanie oraz potrzebom wynikającym z przeprowadzonej w ramach pierwszego etapu szkoleń ewaluacji, tj. m.in.: budowanie publiczności (on-line, off-line), formy komunikacji i publikacji internetowych, dokonywania zamówień publicznych.

Zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie projektu, NCK po zrealizowaniu 200 szkoleń stacjonarnych na podstawie ankiet wypełnionych przez 982 spośród 1637 uczestników, przeprowadziło ewaluację, w wyniku której wskazano potrzeby w zakresie przeprowadzenia szkoleń w drugim etapie, m.in. w następujących obszarach³⁴: zarządzanie zespołem; projektowanie działań kulturalnych dla odbiorców (wykluczonych cyfrowo, młodzieży, seniorów); wiedza na temat narzędzi cyfrowych umożliwiających

³¹ Badaniem objęto 10 umów z następującymi podmiotami: Miejskim Ośrodkiem Kultury w Pionkach; Miejskim Domem Kultury w Ostrowi Mazowieckiej; Ośrodkiem Kultury w Górze Kalwarii; Powiatowym Centrum Kultury i Promocji w Miętnej oraz sześciu projektach wskazanych w pkt 5 wystąpienia, w których NIK prowadziła kontrole u grantobiorców.

³² Jedną z instytucji w województwie lubelskim wycofała się z realizacji projektu.

³³ Zaleceniem z tym przypadkiem była praca nad relacjami w zespole.

³⁴ Raport z realizacji 200 szkoleń stacjonarnych w siedzibach grantobiorców. 3.5 Praca zespołowa w instytucji kultury (kompetencje w zakresie zarządzania instytucją, systemowe działania na rzecz rozwoju instytucji).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

pracę zdalną, podstawy koncepcji budowania publiczności; prowadzenie zdalnej edukacji kulturowej i animacji; mapowanie zasobów instytucjonalnych i lokalnych; projektowanie planu rozwojowego instytucji kultury.

Na szkolenie stacjonarne i tutoring dla 200 grantobiorców wydatkowano 1637,9 tys. zł, a na szkolenia on-line i webinaria (łącznie 32) 187,4 tys. zł³⁵. Realizatorów szkoleń³⁶ wybierano zgodnie z wymogami ustawy Pzp oraz na podstawie wewnętrznych uregulowań dotyczących udzielania zamówień bez stosowania ustawy Pzp wynikających z zarządzenia Dyrektora NCK nr 15/2021 z 14 kwietnia 2021 r.

Narodowe Centrum Kultury zapewniło też możliwość odbycia konsultacji z ekspertem zewnętrznym ds. dostępności, które odbywały się w terminie od 23 listopada 2021 r. do 19 sierpnia 2022 r. Tylko jeden grantobiorca z województwa mazowieckiego skorzystał z ww. wsparcia³⁷, a koszty konsultacji wyniosły 15,8 tys. zł (na dzień 29 sierpnia 2022 r.).

Monitorowanie i kontrola projektów grantowych

Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie oraz umów z grantobiorcami³⁸, monitoring realizacji projektu odbywał się kwartalnie za pomocą systemu teleinformatycznego SL2014, a monitoring projektów za pomocą Systemu Obsługi Programów (SOP)³⁹. Raporty kwartalne zawierały, m.in. opis zrealizowanych działań, wykaz dowodów księgowych ponoszonych w ramach projektów wydatków oraz poziom realizacji wskaźników. Centrum monitorowało projekty grantowe zgodnie z przyjętymi założeniami. Do Instytucji Pośredniczącej składało raporty m.in. o realizacji poszczególnych zadań w projekcie, realizacji planu kosztów, osiągniętych poziomach wskaźników dla projektu, przekazywało wnioski o zaliczkę i wnioski rozliczające przekazane zaliczki.

Z dniem 16 lutego 2022 r. Dyrektor NCK wprowadził procedurę kontroli projektów grantowych w ramach projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury”, zawierającą m.in. metodykę doboru próby, w tym sposób przeprowadzenia analizy ryzyka i wyboru projektów do kontroli na jej podstawie. W dniu 17 lutego 2022 r., zgodnie z terminem wynikającym z umowy o dofinansowanie i na podstawie przyjętej metodyki doboru projektów grantowych do kontroli, Dyrektor NCK⁴⁰ zatwierdził plan kontroli projektów grantowych. W III–IV kwartale 2022 r. zaplanowano kontrole u 10 grantobiorców, w tym pięciu dobranych w wyniku analizy ryzyka i pięciu dobranych losowo. Do dnia zakończenia kontroli NIK, wszystkie wszczęte przez NCK kontrole były w toku. W kontrolowanym okresie nie przeprowa-

³⁵ Według danych z wniosku sprawozdawczego z 5 września 2022 r.

³⁶ Badaniem szczegółowym objęto trzy zamówienia o łącznej wartości 1645,6 tys. zł, tj.: Szkolenia stacjonarne dla 200 grantobiorców o wartości 1637,9 tys. zł oraz dwa szkolenia: „Preprodukcja i postprodukcja materiału wideo” (3,7 tys. zł) oraz „Autoprezentacja – jak wyglądać profesjonalnie” (4,0 tys. zł).

³⁷ MKD z Mławy – 5 godzin konsultacji w zakresie: zakupu sprzętu, dostosowania witryn www, dostępności planowanych działań on-line, współpracy z odbiorcami z niepełnosprawnością itp.

³⁸ Sześć badanych szczegółowo umów.

³⁹ Na stronie internetowej NCK (<https://nck.pl/dotacje-i-stypendia/dotacje/programy-dotacyjne-nck/dom-kultury/aktualnosci/system-obslugi-programow-nck-webinarium>) zamieszczono film instruktażowy dotyczący stosowania systemu.

⁴⁰ Zarządzeniem nr 17/2022 z 17 lutego 2022 r.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

dzono żadnej kontroli doraźnej. Do 28 października 2022 r. nie opracowano też planu kontroli trwałości projektu, gdyż zgodnie z brzmieniem umowy o dofinansowanie po wprowadzonych w 2022 r. zmianach, termin opracowania tego planu ustalony został na 31 października 2022 r.

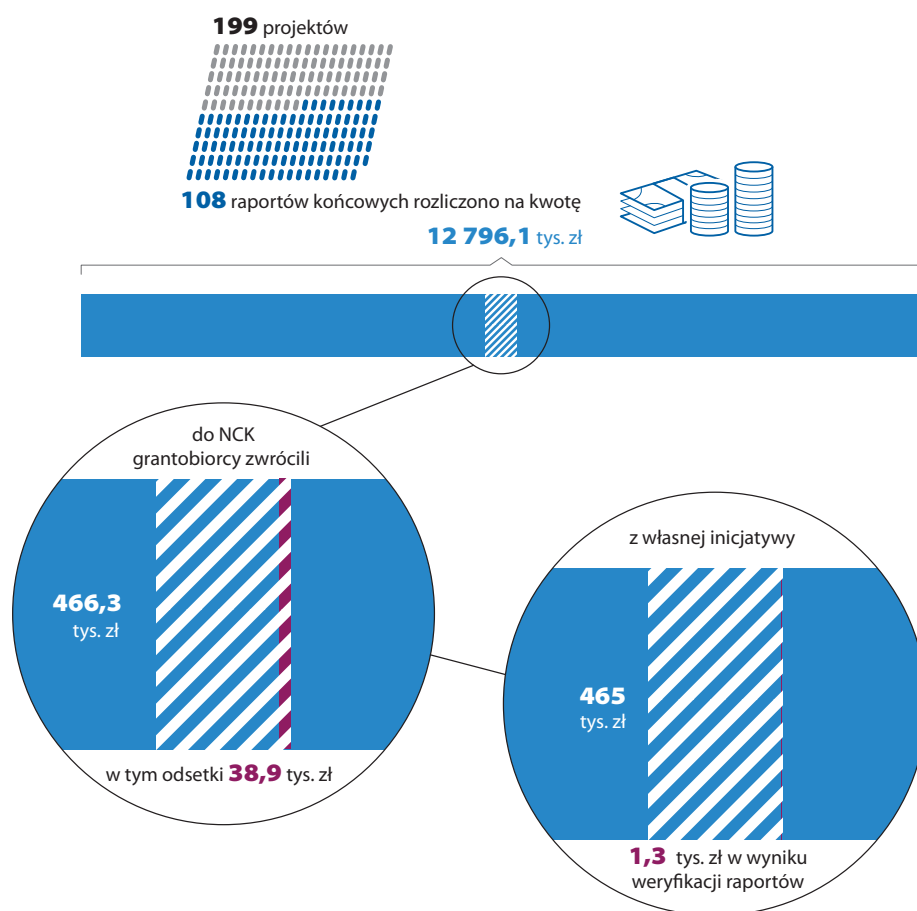
Wszystkie zbadane umowy grantowe (sześć) zostały zmienione przed dokonaniem końcowego rozliczenia, a strony zawarły stosowne aneksy do umowy i dokonały aktualizacji wniosków. W dwóch badanych przypadkach NCK wyraziło zgodę dla grantobiorców na zwiększenie wydatków na sprzęt w wyniku uzyskanych oszczędności przy zrealizowanych zakupach (zakup dodatkowych sprzętów na kwotę: 11,5 tys. zł na podstawie aneksu podpisanego 12 maja 2022 r. z Nadarzyńskim Ośrodkiem Kultury oraz 7,8 tys. zł na podstawie aneksu podpisanego 13 czerwca 2022 r. z Mareckim Ośrodkiem Kultury). W przypadku dwóch umów, grantobiorcy dokonali zmian w wydatkach pomiędzy pozycjami w preliminarzu kosztów, nie informując o tym NCK w terminie określonym w umowie.

Zmiany projektów grantowych

Infografika nr 5

Liczba i wartość rozliczonych przez NCK raportów końcowych na dzień 28 października 2022 r.⁴¹ w całej Polsce

Rozliczenie grantobiorców z projektów grantowych

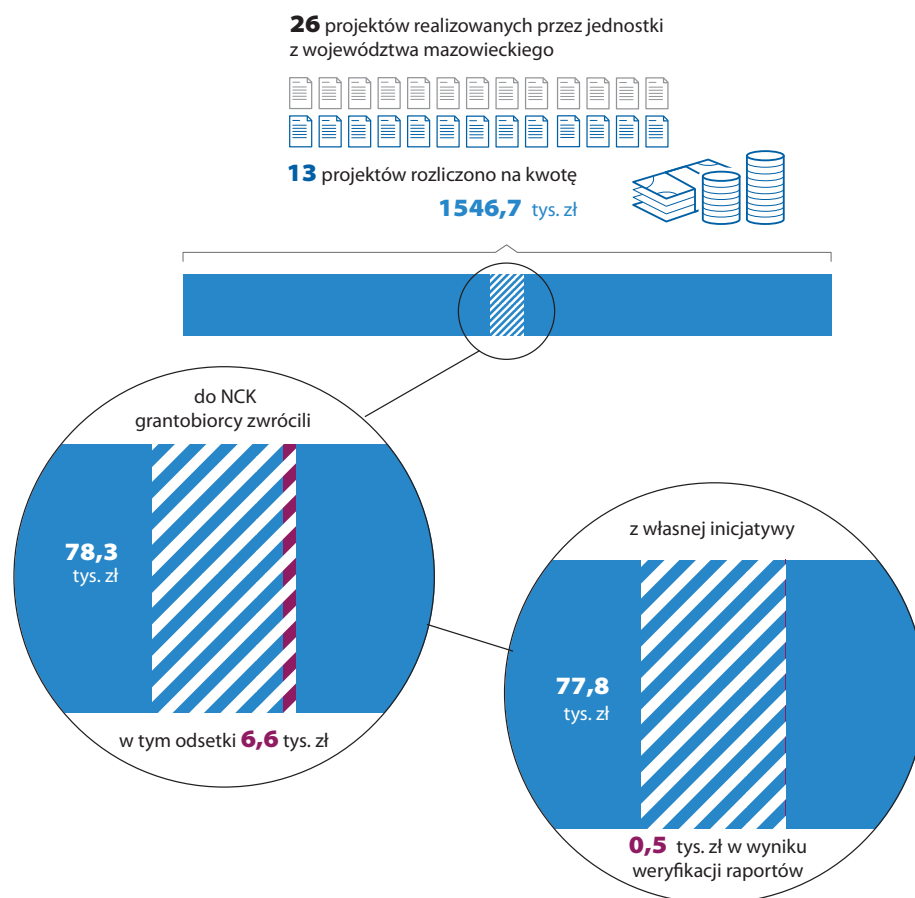
Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

⁴¹ Dzień zakończenia czynności kontrolnych w NCK.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 6

Liczba i wartość rozliczonych przez NCK raportów końcowych na dzień 28 października 2022 r.⁴² w województwie mazowieckim

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Kontrolowani grantobiorcy złożyli raporty końcowe w terminach wynikających z umowy. Do dnia zakończenia kontroli NCK dokonało weryfikacji i zatwierdziło trzy raporty spośród sześciu badanych projektów, ale tylko w dwóch przypadkach⁴³ NCK dotrzymało 30 dniowego terminu na rozliczenie umowy. W jednym przypadku, dotyczącym złożonego 29 czerwca 2022 r. raportu Ciechanowskiego Ośrodka Edukacji Kulturalnej „Studio”, który NCK zatwierdziło 7 września 2022 r., pierwszych czynności weryfikacyjnych dokonano 3 sierpnia 2022 r., tj. po upływie 30 dni od przekazania raportu. W pozostałych trzech przypadkach dotyczących raportów złożonych w dniach 13 i 14 września 2022 r., NCK do 19 października 2022 r. nie dokonało weryfikacji, mimo upływu 30 dniowego terminu, określonego w § 5 pkt 8 umów o powierzenie grantu. Opóźnienia, jak wyjaśnił Zastępca Dyrektora Centrum, wynikały z kulminacji prac związanych ze zmianą zakresu realizacji zadania.

⁴² Dzień zakończenia czynności kontrolnych w NCK.

⁴³ Raport Domu Kultury w Zwoleniu z 1 lipca 2022 r. i Ośrodka Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki z 7 lipca 2022 r. Raporty zatwierdzono odpowiednio w dniach 7 września 2022 r. i 25 sierpnia 2022 r. po podjęciu w ciągu 30 dni od daty założenia, zgodnie z umowami grantowymi, działań weryfikacyjnych przez pracowników NCK.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

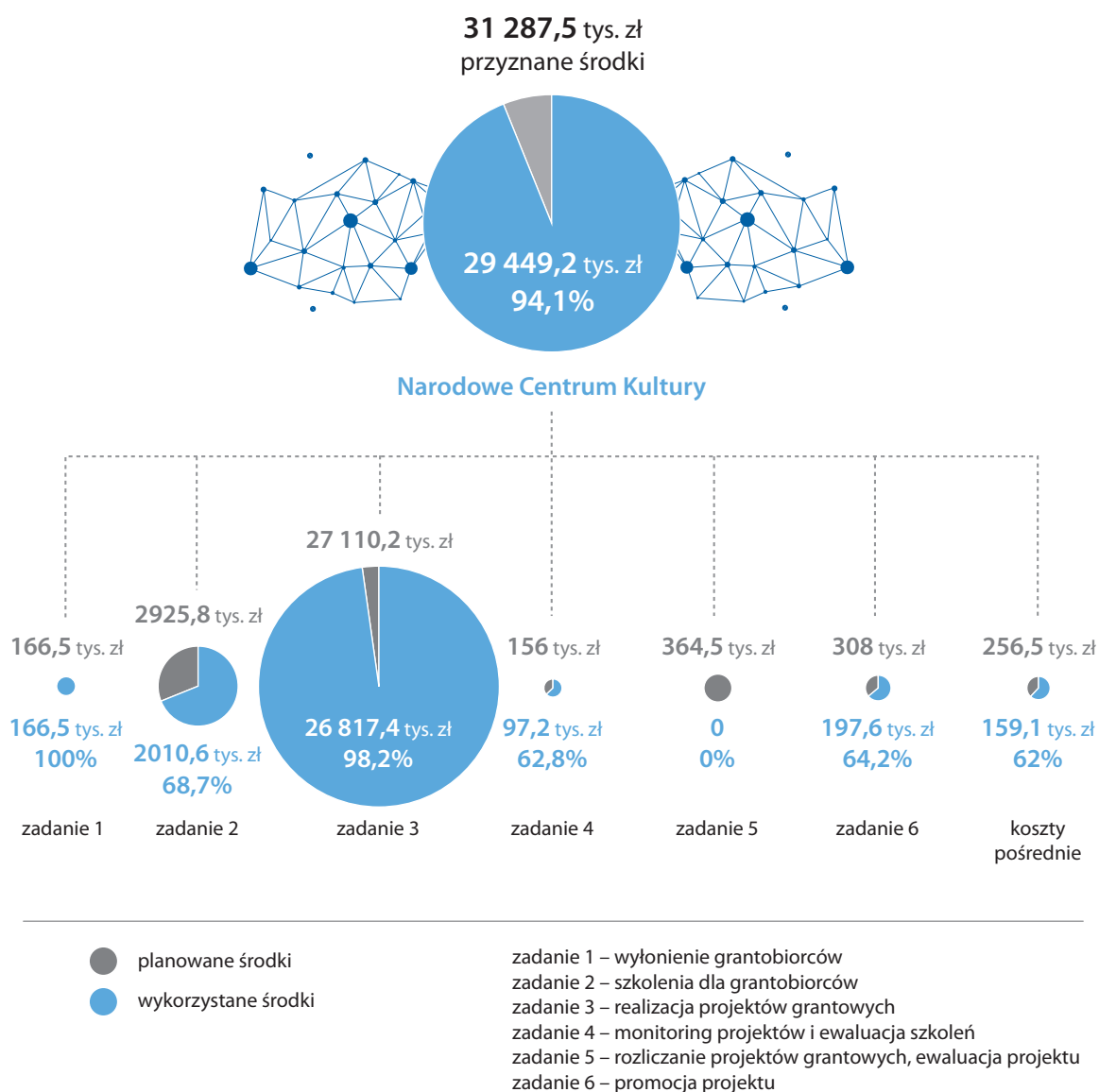
NCK nierzetelnie zweryfikowało raport końcowy Ciechanowskiego Ośrodka Edukacji Kulturalnej „Studio” i zatwierdziło go, mimo nieodbycia przez grantobiorcę wszystkich obowiązkowych szkoleń organizowanych przez NCK⁴⁴, a które zostały w raporcie wykazane jako zrealizowane. Raport nie spełniał zatem wymogu poprawności, określonego w § 5 pkt 6 ppkt 1 umowy grantowej.

5.1.3. Rozliczenie projektu oraz wprowadzone w nim zmiany

Infografika nr 7

Wykorzystanie środków⁴⁵ przyznanego dofinansowania na realizację poszczególnych zadań przez NCK

Zrealizowane koszty projektu w ramach I konkursu

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Wykonane koszty nie przekroczyły limitów wynikających z umowy o dofinansowanie.

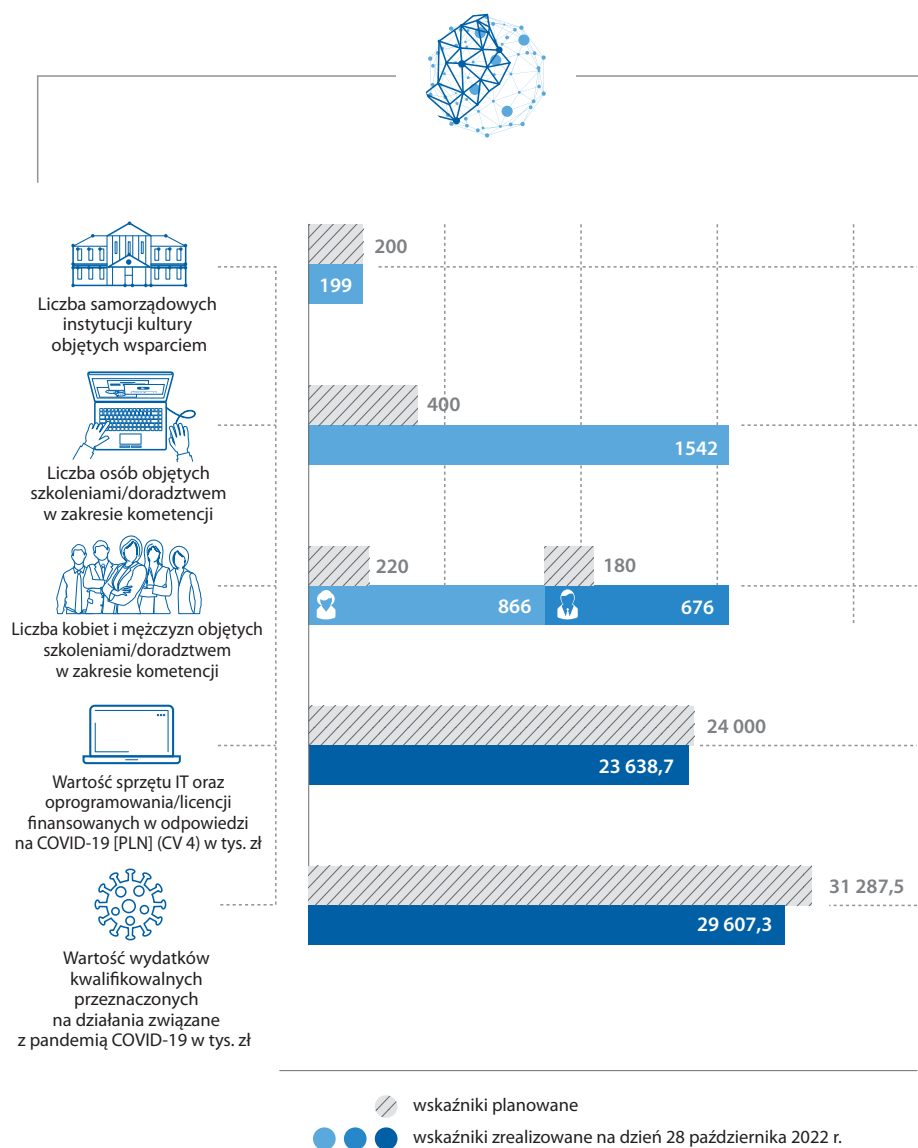
⁴⁴ Do odbycia tych szkoleń Grantobiorca był zobowiązany na podstawie Rozdziału IV pkt 1 ppkt 2 Regulaminu konkursu i § 4 pkt 2 ppkt 3 umowy grantowej.

⁴⁵ Według danych zawartych we wniosku o płatność za 11 czerwca 2022 r. (zawierającym wartość wg pierwotnej umowy – bez organizacji i realizacji II konkursu grantowego).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Zrealizowane wskaźniki
po I konkursie

Infografika nr 8
Stopień osiągnięcia planowanych wskaźników dla I konkursu na dzień 28 października 2022 r.

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Przyczyną braku objęcia wsparciem jedynie 199 z 200 planowanych samorządowych instytucji kultury było wycofanie się jednego z grantobiorców z projektu⁴⁶. Na dzień zakończenia kontroli wartość wskaźników dotyczących osiągniętych kompetencji cyfrowych w zakresie programowania była w trakcie weryfikacji. Nieosiągnięcie poziomu wskaźników finansowych wynikało z oszczędności w projekcie w ramach I konkursu, które wg NCK miały być przesunięte na działania realizowane w IV kwartale 2022 r. i w 2023 r. w związku z przedłużeniem terminu realizacji projektu.

⁴⁶ Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Radecznicy (woj. lubelskie) w dniu 4 marca 2022 r. z powodu trudnej sytuacji kadrowej wypowiedziało umowę.

Umowa o dofinansowanie projektu „Konwersja cyfrowa” zawarta⁴⁷ w dniu 14 kwietnia 2021 r. w okresie objętym kontrolą była zmieniana dwukrotnie:

- w dniu 10 lutego 2022 r. – zmiany dotyczyły doprecyzowania zapisów dotyczących wskazania sposobu prowadzenia szkoleń, opisu szkoleń, zmiany kosztów trzech zadań⁴⁸, oraz zmniejszenia budżetu mikrokampanii wspierającej proces naboru z uwagi na dużo większe zainteresowanie projektem i wzmocnienie komponentu informacyjno-promocyjnego w bezpośrednich działaniach z grantobiorcami. Koszty całego projektu oraz terminy realizacji projektu nie zostały zmienione;
- w dniu 8 lipca 2022 r.⁴⁹ – zmiany dotyczyły m.in. zwiększenia wartości projektu⁵⁰ do 42 287,5 tys. zł, w tym: 39 043,7 tys. zł (92,33%) z budżetu środków europejskich i 3243,8 tys. zł z budżetu państwa. Zmieniono również termin realizacji projektu⁵¹ do 31 grudnia 2023 r., okres kwalifikowalności wydatków (w tym samym okresie) oraz docelowe wartości wskaźników projektu⁵².

Ponadto kluczowe działania uzupełniono o:

- opracowanie katalogu dobrych praktyk (zestawienie najciekawszych projektów animacyjnych i kulturalnych z I konkursu) – w formie jednolitego dokumentu;
- opracowanie narzędziownika dla instytucji kultury (jak przeprowadzić konwersję cyfrową), opracowanie zestawu narzędzi potrzebnych w edukacji nieformalnej dzieci – na podstawie materiałów i projektów wypracowanych przez grantobiorców.

Powyższe zmiany były związane z drugą edycją konkursu grantowego, która według NCK, podyktowana była chęcią rozszerzenia zasięgu projektu o kolejne instytucje objęte wsparciem oraz wykonaniem działań wzmacniających rezultaty projektu, co wynikało ze wspólnej inicjatywy NCK i MFiPR.

⁴⁷ Nr POPC.03.02.00-00-001/21-00 pomiędzy Centrum Projektów Polska Cyfrowa a Narodowym Centrum Kultury, dalej umowa o dofinansowanie.

⁴⁸ Zadania 1 (związanych z oceną wniosków), zadania 2 (szkoleń), zadania 3 (realizacji projektów grantowych).

⁴⁹ Aneks bez daty, został podpisany elektronicznie przez reprezentantów stron w dniu 8 lipca 2022 r.

⁵⁰ Pierwotnie wynosząca 31 287,5 tys. zł, w tym: 28 887,5 tys. zł (92,33%) z budżetu środków europejskich i 2 400,0 tys. zł (7,67%) z budżetu państwa.

⁵¹ Okres realizacji projektu pierwotnie określono na 1 marca 2021 r. – 31 grudnia 2022 r. – był to również okres kwalifikowalności wydatków w projekcie.

⁵² Zwiększono m.in. wartości docelowe wskaźników produktu: liczbę osób objętych szkoleniami/doradztwem do 1800, wartości finansowanego sprzętu do 30 000,0 tys. zł i wydatków przeznaczonych na działania związane z pandemią do 42 287,5 tys. zł, liczbę podmiotów objętych wsparciem do 250, wskaźników kluczowych projektu: liczbę osób które nabyły lub rozwinęły kompetencje cyfrowe do 1800 (wskaźnik produktu) i wskaźników specyficznych dla programu: liczbę osób, które rozwinęły kompetencje cyfrowe w zakresie programowania do 1400 i liczbę pozostałych osób dorosłych, które nabyły lub rozwinęły kompetencje cyfrowe w zakresie programowania do 1400 (wskaźniki rezultatu bezpośredniego). W ramach wskaźnika specyficznego projektu (wskaźniki produktu): liczba samorządowych instytucji kultury objętych wsparciem wyodrębniono dwa wskaźniki: liczba powiatowych instytucji kultury i liczba wojewódzkich instytucji kultury.

5.2. Przygotowanie i realizacja projektów grantowych oraz wykorzystanie środków przyznanych na ich dofinansowanie przez wybrane samorządowe instytucje kultury województwa mazowieckiego

Badana próba projektów grantowych

5.2.1. Przygotowanie wniosków i projektów grantowych

Kontrolą objęto sześć samorządowych instytucji kultury z województwa mazowieckiego, tj.:

- 1) Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio”, pn. „Cyfryzacja COEK Studio Ciechanów” (nr umowy 175/2021/KCDK);
- 2) Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki, pn. „Grodzisk Mazowiecki łączy pokolenia i likwiduje bariery” (nr umowy 138/2021/KCDK);
- 3) Grójecki Ośrodek Kultury, pn. „Cyfrowa modernizacja Grójeckiego Ośrodka Kultury” (nr umowy 27/2021/KCDK);
- 4) Marecki Ośrodek Kultury im. Tadeusza Łużyńskiego, pn. „Marecki Ośrodek Filmowy” (nr umowy 93/2021/KCDK);
- 5) Nadarzyński Ośrodek Kultury, pn. Modernizacja cyfrowa NOK (nr umowy 85/2021/KCDK);
- 6) Dom Kultury w Zwoleniu, pn. System rejestracji audiowizualnej Domu Kultury w Zwoleniu (nr umowy 135/2021/KCDK).

Wartość zrealizowanych przez te instytucje projektów grantowych wynosiła 970,2 tys. zł, w tym sfinansowana ze środków przyznanych przez NCK grantów – 961,6 tys. zł (99,1%).

Wyżej wymienione samorządowe instytucje kultury województwa mazowieckiego na ogół prawidłowo przygotowały i zgodnie z zawartymi umowami zrealizowały projekty grantowe. Większość skontrolowanych instytucji (pięć z sześciu) w całości wykorzystało przyznane przez NCK środki – przeznaczając je na wydatki kwalifikowalne – i osiągnęło określone w umowach wskaźniki produktu. W jednym przypadku grantobiorca nie dochował należytej staranności w zakresie przygotowania oraz udzielenia zamówień publicznych, czym naruszył zasady dokonywania wydatków ze środków grantu w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów. Tym samym nie spełnił również jednego z warunków kwalifikowalności wydatków w Projekcie. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości 112,8 tys. zł przeznaczono na wydatki niekwalifikowalne, a realizacja projektu grantowego nie doprowadziła do osiągnięcia założonych wskaźników.

Przygotowanie projektów grantowych

Przystąpienie do Projektu i złożenie wniosków w I konkursie grantowym instytucje kultury uzasadniały doświadczeniami zdobytymi podczas działalności prowadzonej w okresie obostrzeń wywołanych pandemią COVID-19. Konieczność ograniczenia działalności stacjonarnej i przeniesienia jej do sieci internetowej unaocznily potrzebę digitalizacji zasobów i związane z tym trudności. Brak odpowiedniej jakości sprzętu uniemożliwił produkcję treści w sposób atrakcyjny dla odbiorców. Ze względu na ograniczone zasoby do produkcji materiałów wykorzystywano także prywatny sprzęt pracowników instytucji kultury, tj. urządzenia typu aparat, smartfon, które nie zapewniały wysokiej jakości obrazu i dźwięku. Jednostki wyrażały

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

przekonanie, że udział w Projekcie przyczyni się do znoszenia negatywnych skutków pandemii oraz przeciwdziałania im w przyszłości, zwłaszcza poprzez przeprowadzenie działań nakierowanych na cyfryzację działalności, co umożliwi dotarcie do szerokiego grona obiorców.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że w okresie przed pandemią działalność instytucji kultury była prowadzona w formie stacjonarnej. W okresie lockdownu spowodowanego pandemią, wszystkie kontrolowane instytucje podjęły działania w celu zapewnienia możliwie najszerszego dostępu do ich oferty kulturalnej i zintensyfikowały działania wykorzystujące przestrzeń on-line. Na swoich stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych udostępniały cyklicznie audycje, wywiady, zajęcia, koncerty, konkursy itp.

Przykłady

Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki – w okresie od marca do grudnia 2020 r. w sieci internetowej opublikowanych zostało ponad 170 materiałów filmowych przedstawiających działalność Ośrodka. Na kanale YouTube uruchomiono autorski cykl pn. „Zarażamy kulturą”, w ramach którego m.in.: prowadzono zajęcia dla dzieci (plastyczne, taneczne) oraz prezentowano wywiady z artystami zamieszkałymi na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki, filmy o zabytkowych instrumentach muzycznych, opowieści o tekstach polskich koled i pastorałek. W ramach działalności prowadzonej on-line w 2021 r. kontynuowano działania zapoczątkowane w roku poprzednim i zrealizowano 160 imprez, w których udział wzięło 30 000 uczestników.

Marecki Ośrodek Kultury (MOK) – w latach 2020–2021 zrealizował 329 wydarzeń, z czego 179 było wydarzeniami on-line, w tym m.in.: 10 spektakli, osiem koncertów, 14 wystaw, 111 sesji warsztatowych, 16 spotkań, wycieczek i spacerów oraz 20 innych wydarzeń i konkursów. Na potrzeby działalności on-line MOK zbudował platformę internetową „e-labiryntmiasta.pl”, w ramach której stworzono Wirtualne Muzeum Marek, Galerię Animowanych Obrazów, konkurs i quiz „Widok z miasta”, warsztaty on-line, grę mobilną i przeglądarkową „Psotnik Marecki”. W 2020 r. przeprowadzono streamingi, w ramach których udostępniono „Piknik historyczny” (Wenecja Marek) oraz wernisaż wystawy „Kurtyna Ciurlionisa” wraz z koncertem fortepianowym. Pod koniec 2020 r. MOK rozpoczął produkcję programów telewizji internetowej, a od 2021 r. prowadził program „Dzień dobry MOK, czyli mareckie śniadanie”. Produkcje umieszczane były na YouTube, Facebook oraz na platformie MOK (wirtualnymok.pl).

Dom Kultury w Zwoleniu – po ogłoszeniu pandemii w 2020 r. wzbogacona została oferta on-line poprzez m.in. udostępnianie na stronie instytucji filmów edukacyjnych i archiwalnych. 190 spośród 233 wydarzeń kulturalnych, których organizatorem lub współorganizatorem był Dom Kultury, odbyło się w formie on-line.

Zgłoszone do konkursu projekty grantowe, zawierały ogólną charakterystykę planowanych działań, które w głównej mierze skupiały się na zakupie sprzętu niezbędnego do prowadzenia lub poprawy jakości działań w formie cyfrowej lub on-line oraz wyposażeniu kadry w kompetencje i umiejętności niezbędne do rozwijania realizowanych aktywności w zakresie edukacji kulturalnej. W ramach części projektów (cztery z sześciu) wskazywano, że sprzęt będzie stanowił wyposażenie konkretnych, już działających

Opis projektów grantowych

lub uruchamianych pracowni, tj. pracowni filmowych, sali multimedialnej, studia nagrań. W pozostałych zamieszczono ogólne zapisy o planowanej modernizacji zaplecza cyfrowego.

Przykład

W opisie projektu grantowego **Dom Kultury w Zwoleniu** wskazał, że celem projektu jest zniwelowanie negatywnych skutków panującej pandemii COVID-19, jakich doświadcza Wnioskodawca na poziomie praktycznej niemożności wykonywania swojej misji społecznej i statutowej oraz przyszłościowe zapobieganie takim zagrożeniom poprzez przeprowadzenie działań nakierowanych na cyfryzację swojej działalności w celu utrzymania poziomu dotarcia do odbiorców końcowych swoich działań.

Wśród założeń pięciu projektów przewidywano doposażenie instytucji w systemy wspomagające obsługę osób z niepełnosprawnościami słuchu, tj. zakup pętli indukcyjnych, które umożliwią pełnowartościowe korzystanie z oferty kulturalnej.

Większość z przygotowanych projektów (pięć z sześciu) nie wskazywała, jakie konkretne zajęcia, wystawy, wydarzenia itp. znajdują się w ofercie kulturalnej przygotowanej przez instytucje kultury z wykorzystaniem sprzętu i kompetencji, nabytych przy udziale środków grantów otrzymanych z NCK. Wyjątek stanowił projekt Mareckiego Ośrodka Kultury, w którym przewidywano m.in. rozszerzenie oferty kulturalnej poprzez cykliczne programy telewizji internetowej (pt. „Dzień dobry MOK, czyli mareckie śniadania”, „Tygodnik Kulturalny”), serwisy informacyjne oraz programy adresowane do konkretnych grup odbiorców np. „Poranki Teatralne” dla dzieci.

Formalna poprawność wniosków

Wszystkie wnioski o dofinansowanie projektów grantowych zostały złożone prawidłowo, zgodnie z Regulaminem konkursu grantowego, za pośrednictwem systemu obsługi programów dotacyjnych NCK⁵³. Wnioski składano według wzoru określonego w załączniku do regulaminu. Cztery wnioski złożono przed upływem pierwotnego terminu I konkursu, wyznaczonego przez NCK na 10 maja 2021 r.⁵⁴, a dwa w terminie przedłużonym do 21 maja 2021 r.⁵⁵

Zmiany wniosków po rozstrzygnięciu konkursu

Po rozstrzygnięciu I konkursu grantowego, a przed zawarciem umowy o powierzenie grantu, wszystkie instytucje dokonały aktualizacji wniosków według rekomendacji NCK. Trzy jednostki dwukrotnie aktualizowały treść wniosku⁵⁶, dwie pięciokrotnie⁵⁷, a jedna sześciokrotnie⁵⁸. Wprowadzone we wnioskach zmiany dotyczyły przede wszystkim dostosowania kosztów projektów granowych do zmniejszonego przez NCK dofinansowania. W tym zakresie wnioski aktualizowały wszystkie instytucje, zmniejsza-

⁵³ Sop.nck.pl.

⁵⁴ Tj. wnioski: Ciechanowskiego Ośrodka Edukacji Kulturalnej „Studio” w dniu 6 maja 2021 r.; Domu Kultury w Zwoleniu w dniu 7 maja 2021 r.; Mareckiego Ośrodka Kultury im. Tadeusza Łużyńskiego w dniu 9 maja 2021 r.; Ośrodka Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki w dniu 10 maja 2021 r.

⁵⁵ Wnioski: Grójeckiego Ośrodka Kultury oraz Nadarzyńskiego Ośrodka Kultury w dniu 21 maja 2021 r.

⁵⁶ Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki, Marecki Ośrodek Kultury oraz Nadarzyński Ośrodek Kultury.

⁵⁷ Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio” oraz Grójecki Ośrodek Kultury.

⁵⁸ Dom Kultury w Zwoleniu.

jąc planowane koszty projektów (finansowane z grantów NCK) o łączną kwotę 138,6 tys. zł (tj. o 12,6%). We wszystkich badanych wnioskach grantobiorcy dokonali również zmian planowanych do osiągnięcia wskaźników⁵⁹. Ponadto zmieniano m.in.:

- opis planowanych niezbędnych zakupów⁶⁰;
- harmonogramy projektów grantowych, wydłużając terminy realizacji poszczególnych działań⁶¹;
- ilość lub wartość finansowanego środkami grantu sprzętu⁶²;
- pozycje w preliminarzach kosztów, np. poprzez pogrupowanie kilku pozycji w jedną większą kategorię lub wyeliminowanie z opisów kosztów nazw konkretnych producentów, produktów, modeli⁶³.

Przykład

We wniosku konkursowym **Ośrodka Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki** (w części C.I.6.) wskazano, że: *niezbędnym zakupem jest aparaty fotograficzny ze statywem, czytnik kart, baterie akumulatorowe, program graficzny do obróbki zdjęć oraz filmów, program do tworzenia napisów, wyposażenie studia fotograficznego (lampy studyjne, blendy, tła), sprzęt do nagrywania dźwięku, kamera, komputery przenośne, dyski zewnętrzne, karty pamięci. Mikroskop z funkcją nagrywania obrazu, projektory laserowe 3D, kamery go-pro.*

Natomiast we wniosku zaktualizowanym po rozstrzygnięciu konkursu grantowego i załączonym do umowy, w ww. części wymieniono: *sprzęt do transmisji on-line – kamera cyfrowa, sprzęt nagłośnieniowy – rejestrator, monitory studyjne, mikrofony, cyfrowy mikser, wyposażenie sali multimedialnej – laptopy, lasery, sterownik USB, mikroskop, wyposażenia studia nagrań – komputer z monitorem, aparaty fotograficzne z obiektywami, kamery, enkoder. Przewidujemy zakup ww. urządzeń wraz z niezbędnymi akcesoriami, uchwytami, okablowaniem i innymi drobnymi elementami dodatkowymi.*

5.2.2. Realizacja projektów grantowych

Umowy z NCK o powierzenie grantów, trzy z kontrolowanych jednostek zawarły we wrześniu 2021 r.⁶⁴, trzy pozostałe w październiku 2021 r.⁶⁵ Środki finansowe, w wysokości 100% przyznanego dofinansowania, wpłynęły na rachunki bankowe instytucji kultury w miesiącu następującym po zawarciu umowy.

Zgodność realizacji projektów grantowych z zawartymi umowami

⁵⁹ Np. Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio” zmniejszył liczbę osób, które objęte zostaną szkoleniami (w zakresie kompetencji cyfrowych – wskaźnik 2 oraz w zakresie programowania – wskaźnik 3) z 48 do ośmiu osób. Dom Kultury w Zwoleniu zmniejszył planowaną wartość wskaźników dotyczących zakupu wyposażenia (wskaźniki od 4.1 do 4.4.) z 136 szt. (łącznie) do 51 szt.

⁶⁰ Np. we wniosku Ośrodka Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki.

⁶¹ Np. we wnioskach Ośrodków Kultury z: Grodziska Mazowieckiego, Grójca, Marek.

⁶² Np. we wnioskach Ośrodków Kultury z: Grodziska Mazowieckiego i Nadarzynia oraz Domu Kultury w Zwoleniu.

⁶³ Np. we wnioskach Grójeckiego Ośrodka Kultury oraz Domu Kultury w Zwoleniu.

⁶⁴ Grójecki Ośrodek Kultury w dniu 21 września 2021 r.; Marecki Ośrodek Kultury im. Tadeusza Łużyńskiego w dniu 28 września 2021 r.; Nadarzyński Ośrodek Kultury w dniu 29 września 2021 r.

⁶⁵ Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki w dniu 13 października 2021 r.; Dom Kultury w Zwoleniu w dniu 22 października 2021 r.; Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio” w dniu 29 października 2021 r.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Realizacja większości zbadanych projektów grantowych przebiegała terminowo, zgodnie z harmonogramem i zakresem rzeczowym, które określały zawarte z NCK umowy grantowe. Wyjątek stanowił projekt Grójeckiego Ośrodka Kultury, który przez ponad osiem miesięcy od zawarcia umowy nie podjął działań, zapewniających realizację zadań związanych z zakupem sprzętu oraz szkoleń zewnętrznych w pierwotnie uzgodnionym przez strony terminie⁶⁶ i ostatecznie nie wykorzystał środków przegnanego dofinansowania w całości.

Trzy zbadane projekty zakończono do 30 czerwca 2022 r.⁶⁷, tj. w wyznaczonym pierwotnie w umowach terminie realizacji projektów grantowych. W pozostałych przypadkach termin ten przedłużono na wniosek grantobiorców do 31 sierpnia 2022 r., przy czym dwóch z nich⁶⁸ potrzebę zmiany w tym zakresie uzasadniało chęcią realizacji dodatkowych zakupów, w związku z oszczędnościami poczynionymi w ramach przeprowadzonych postępowań zakupowych.

Prawidłowość działań projektowych

W zakres każdego z projektów grantowych wchodziły dwie podstawowe fazy realizacyjne, tj. :

- 1) udział w bezpłatnych szkoleniach, organizowanych przez NCK, na które składały się: dwudniowe szkolenie w siedzibie grantobiorcy, indywidualne konsultacje z trenerem – tutorem (15 godzin on-line dla każdej instytucji) oraz udział w minimum dwóch szkoleniach tematycznych on-line;
- 2) zakup wyposażenia i szkoleń zewnętrznych (spoza oferty NCK), sfinansowane ze środków grantu.

ad 1) Wszyscy badani grantobiorcy wzięli udział w organizowanym przez NCK obowiązkowym szkoleniu dwudniowym, poświęconym m.in. projektowaniu oferty kulturowej on-line, a także wykorzystali w pełnym zakresie indywidualne konsultacje z tutorem. Przedmiotem konsultacji było m.in. ustalenie potrzeb jednostek przed organizacją ww. szkolenia dwudniowego, a następnie zgłaszane przez nie indywidualnie zagadnienia np. bezpieczeństwo w sieci, budowanie wizerunku, tworzenie wirtualnej wystawy oraz gier miejskich. Jedna z instytucji⁶⁹ nie dopełniła, wynikającego z umowy (§ 4 ust. 2 pkt 3), obowiązku uczestniczenia w minimum dwóch, odbywających się on-line, szkoleniach tematycznych z listy szkoleń dostarczonej przez NCK po odbyciu szkolenia dwudniowego. Zrealizowane przez pozostałe jednostki w pełnym zakresie szkolenia tematyczne dotyczyły m.in.: „Projektowania działań on-line w oparciu o diagnozę lokalną”, „Budowania publiczności (on-line i off-line)”, „Jak pracować z młodzieżą z wykorzystaniem narzędzi on-line”, „Autoprezentacja: Jak wyglądać profesjonalnie”, „TikTok jako narzędzie promocji działań instytucji kultury”.

⁶⁶ W dniu 31 maja 2022 r., tj. po 252 dniach od zawarcia umowy oraz 237 dniach od otrzymania grantu, Ośrodek skierował do NCK wnioski o wydłużenie realizacji projektu, wskazując, że w wyniku choroby pracownika musiał opóźnić realizację zakupów w ramach grantu.

⁶⁷ Projekty realizowane przez instytucje kultury z Ciechanowa, Grodziska Mazowieckiego oraz Zwolenia.

⁶⁸ Marecki Ośrodek Kultury i Nadarzyński Ośrodek Kultury.

⁶⁹ Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio”.

ad 2) Zakupy wyposażenia oraz szkoleń zewnętrznych pięć z sześciu skontrolowanych jednostek zrealizowało z należytą starannością, zapewniając przestrzeganie zasad, określonych w § 4 ust. 4 umów grantowych⁷⁰. W przypadku tych jednostek wybór dostawców sprzętu i szkoleń został dokonany w sposób zapewniający przejrzystość oraz zachowanie uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców. Udzielając zamówień publicznych grantobiorcy działali zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych lub z zachowaniem zasady konkurencyjności, tj. przy wykorzystaniu bazy konkurencyjności⁷¹, jak również przestrzegając postanowień wewnętrznych regulaminów udzielania zamówień. Dwie jednostki wyłoniły dostawców w trybie podstawowym ustawy Pzp w tym jedna na podstawie art. 275 pkt 1⁷², a druga na podstawie art. 275 pkt 2 (tryb z możliwością przeprowadzenia negocjacji)⁷³. Trzy instytucje skorzystały z bazy konkurencyjności⁷⁴.

W przypadku projektu realizowanego przez Grójecki Ośrodek Kultury nieprawidłowości stwierdzone w zakresie przygotowania i udzielenia zamówień publicznych, spowodowały naruszenie ustalonych w § 4 ust. 4 umowy grantowej zasad, co miało wpływ na negatywną ocenę kwalifikowalności poniesionych wydatków. Ośrodek przystępując do udzielenia zamówień nie określił w sposób jednoznaczny i wyczerpujący przedmiotu zamówienia, w efekcie czego złożone oferty nie były porównywalne i wyboru dostawców dokonano uznaniowo, bez wskazania żadnych obiektywnych kryteriów. Grantobiorca naruszył również regulacje wewnętrzne dotyczące udzielania zamówień publicznych⁷⁵. Konsekwencją powyższych zaniedbań było nieprzestrzeganie zasad dotyczących dokonywania wydatków ze środków grantu w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, co stanowiło jednocześnie warunek kwalifikowalności tych wydatków, zgodnie z pkt 3 w podrozdziale 6.2.⁷⁶ Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.

W ramach finansowanego środkami grantów wyposażenia najczęściej znajdowały się: laptopy i komputery stacjonarne z monitorami (łącznie 27 szt.), mikrofony (bezprzewodowe, nagłowne, do kamer – 17 szt.), lampy oświetleniowe (studyjne, reporterskie – 17 szt.), kamery (studyjne, przenośne, sportowe – 14 szt.), pętle indukcyjne (10 szt.), aparaty fotograficzne (6 szt.). Kupowano również liczne wyposażenie dodatkowe, tj. dyski prze-

Nieprawidłowe przygotowanie i udzielenie zamówień publicznych przez Grójecki Ośrodek Kultury

Zakupione przez grantobiorców wyposażenie

⁷⁰ W szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, zasady optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i zasadami obowiązującymi w ramach Programu oraz w sposób, który zapewnił prawidłową i terminową realizację projektu Grantobiorcy oraz osiągnięcie celów zakładanych we wniosku o grant.

⁷¹ Dostępnej pod adresem: <https://bazakonkurencyjnosci.funduszeuropejskie.gov.pl/>.

⁷² Dom Kultury w Zwoleniu.

⁷³ Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki.

⁷⁴ Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej opublikował cztery ogłoszenia; Marecki Ośrodek Kultury 10 ogłoszeń; Nadarzyński Ośrodek Kultury cztery ogłoszenia.

⁷⁵ Wprowadzony na mocy zarządzenia Dyrektora Regulamin udzielania zamówień publicznych w Grójeckim Ośrodku Kultury w Grójcu o wartości nieprzekraczającej kwoty 130 000,00 zł netto.

⁷⁶ Pt. Ocena kwalifikowalności wydatku.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

nośne, karty pamięci, statywy, okablowanie. Wśród zakupionego sprzętu niepowtarzalne pozycje stanowiły m.in.: dron wraz z kamerą i obiektywem do realizacji nowatorskich nagrań, dokumentujących lokalne wydarzenia kulturalne oraz aplikacja do tworzenia gier miejskich⁷⁷; dwa lasery animacyjne do tworzenia pokazów laserowych oraz mikroskop do przygotowania spotkań naukowych, podczas których odbiorcy będą poznawali (także on-line, poprzez połączenie z kamerą) niewidoczne organizmy⁷⁸.

Przeprowadzone przez NIK oględziny wykazały, że zakupiony sprzęt był kompletny i sprawny, bez śladów zniszczenia.

Przykłady

Dom Kultury w Zwoleniu planuje utworzenie studia nagraniowego.

Zdjęcie nr 1

Sprzęt zakupiony przez Dom Kultury w Zwoleniu

Źródło: materiały własne NIK.

⁷⁷ Zrealizowane przez Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio”.

⁷⁸ Zrealizowane przez Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W **Mareckim Ośrodku Kultury** wyposażenie znajdowało się w wyremontowanej i przystosowanej do nagrań filmowych sali.

Zdjęcia nr 2 i 3

Sprzęt zakupiony i zainstalowany w Mareckim Ośrodku Kultury

Źródło: materiały własne NIK.

W **Ośrodku Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki** zakupione urządzenia, w większości przechowywane były w oryginalnych opakowaniach i nie nosiły śladów użytkowania. W trakcie kontroli NIK sprzęt został przetransportowany do pomieszczeń, w których zaplanowano uruchomienie pracowni multimedialnej.

Zdjęcie nr 4

Sprzęt zakupiony przez Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki

Źródło: materiały własne NIK.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W **Nadarzyńskim Ośrodku Kultury** prawie cały sprzęt (za wyjątkiem dwóch pętli indukcyjnych) był przechowywany w oryginalnych opakowaniach w gabinecie Dyrektora Ośrodka.

Zdjęcie nr 5

Sprzęt zakupiony przez Nadarzyński Ośrodek Kultury

Źródło: materiały własne NIK.

Szkolenia zewnętrzne

Zrealizowane przez grantobiorców szkolenia zewnętrzne dotyczyły m.in. tworzenia cyfrowej oferty kulturalnej działań on-line; jak organizować działania animacyjne łącząc rzeczywistość on-line i off-line; nagrywania podcastów; nagrywania filmów – warsztat pracy operatora; montażu i edycji wideo; obróbki dźwięku; praktyki występów w radio i telewizji; emisji głosu; projektowania mobilnych gier terenowych; budowania oferty on-line dla seniorów; obsługi drona.

Dokumentacja finansowo-księgową projektów

Kontrolowane instytucje na ogół prawidłowo wypełniły obowiązki dotyczące prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej środków finansowych otrzymanych na realizację projektu grantowego. W jednym przypadku nie zapewniono przechowywania środków grantu

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

na wyodrębnionym rachunku bankowym⁷⁹. Wszystkie jednostki ujmo-
wały wydatki w wyodrębnionej ewidencji księgowej, zgodnie z doku-
mentami źródłowymi, stanowiącymi podstawę rozliczenia finansowego.
Na dokumentacji zamieszczano wymagane klauzule, wskazujące m.in. źró-
dło finansowania zakupów i dane projektu. Żadna z instytucji nie osiągnęła
przychodów uzyskanych z wykorzystaniem infrastruktury pozyskanej
w ramach projektów grantowych, a trzy⁸⁰ z nich również z tytułu odse-
tek od środków zgromadzonych na wyodrębnionym rachunku bankowym.

W ramach skontrolowanych projektów wszystkie wydatki zostały faktycz-
nie poniesione w okresie ich kwalifikowalności, który zgodnie z zawartymi
umowami (§ 6 ust. 2) rozpoczął się 1 lipca 2021 r. i zakończył (w zależno-
ści od jednostki) 30 czerwca 2022 r.⁸¹ lub 31 sierpnia 2022 r.⁸² Były rów-
nież zgodne z określonym w umowach zakresem rzeczowym projektów
grantowych oraz przeznaczone na zakupy sprzętu, wyposażenia, akceso-
riów, oprogramowania i szkoleń w grupach wskazanych w rozdziale VII
Regulaminu konkursu grantowego oraz w Katalogu wydatków kwalifiko-
walnych⁸³. W jednym ze skontrolowanych ośrodków kultury środki grantu
przeznaczono na wydatki niespełniające warunków kwalifikowalności,
określonych na mocy umowy grantowej.

Kwalifikowalność
wydatków

Przykład

Grójecki Ośrodek Kultury nie zachował należytej staranności przy określa-
niu przedmiotu zamówienia oraz wyborze dostawców wyposażenia i szkoleń,
sfinansowanych ze środków grantu w łącznej kwocie 112,8 tys. zł. Tym samym
nie zostały spełnione warunki określone w Wytycznych w zakresie kwalifiko-
walności wydatków, do stosowania których, na mocy § 4 ust. 1 pkt 1 umowy
grantowej, zobowiązany był Ośrodek. W myśl ww. Wytycznych wydatkiem
kwalifikowalnym jest wydatek, który (m.in.) został dokonany w sposób prze-
rzysty, racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych
efektów z danych nakładów.

W każdym z kontrolowanych projektów grantowych w trakcie ich realizacji
wprowadzono zmiany, które wymagały akceptacji ze strony NCK i zawar-
cia stosowanego aneksu do umowy. Cztery umowy aneksowano jednokrot-
nie⁸⁴, zaś dwie umowy dwukrotnie⁸⁵. Na mocy aneksów m.in.: wydłużono
termin realizacji trzech projektów z 30 czerwca 2022 r. do 31 sierpnia
2022 r.; w preliminarzach kosztów zmieniano ich limity, dokonując prze-
sunięć pomiędzy poszczególnymi pozycjami (w wszystkich projektach),

Zmiany projektów
grantowych

⁷⁹ Marecki Ośrodek Kultury od 9 czerwca 2022 r. do końca projektu na rachunku bankowym, na który wpłynęły środki grantu przechowywał również środki dotacji pochodzące z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wysokości 48,0 tys. zł.

⁸⁰ Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio”, Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki oraz Domu Kultury w Zwoleniu.

⁸¹ W projektach instytucji kultury z Ciechanowa, Grodziska Mazowieckiego i Zwolenia.

⁸² W projektach instytucji kultury z Grójca, Marek i Nadarżyna.

⁸³ Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach Działania 3.2 Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej dla naboru nr POPC.03.02.00-IP.01-00-007/21, rozdz. 4, pkt 4.12, str. 66.

⁸⁴ Umowy zawarte z instytucjami z: Ciechanowa, Grodziska Mazowieckiego, Marek i Zwolenia.

⁸⁵ Umowa z Grójeckim Ośrodkiem Kultury, na mocy aneksu nr 1 z 27 czerwca 2022 r. i nr 2 z 19 sierpnia 2022 r. oraz umowa z Nadarzyńskim Ośrodkiem Kultury na mocy aneksu nr 1 z 12 maja 2022 r. oraz nr 2 z 1 lipca 2022 r.

lub dodawano nowe pozycje kosztorysowe (w trzech projektach); zwiększono wartość wskaźników (w dwóch projektach); zmodyfikowano całkowity koszt projektu, uwzględniając wkład własny grantobiorcy (w dwóch projektach).

Dwie z kontrolowanych instytucji w trakcie realizacji projektów dokonały przesunięć pomiędzy pozycjami kosztorysowymi preliminarza kosztów, o wartości powyżej 15% zmienianych pozycji, przed zawarciem pisemnego aneksu do umowy grantowej i uzyskaniem zgody z NCK⁸⁶. Stanowiło to naruszenie § 15 ust. 2 i ust. 7 umów grantowych, w myśl których wprowadzanie takich zmian wymagało akceptacji NCK. Dodatkowo, Ośrodek Kultury z Grodziska Mazowieckiego o wprowadzonych zmianach poinformował NCK 2 czerwca 2022 r., pomimo, że zgodnie z § 15 ust. 4 umowy grantowej, zobowiązany był poinformować o planowanych zmianach przed ich dokonaniem oraz nie później niż 30 dni przed zakończeniem rzeczowym realizacji projektu grantowego, który przypadał na 30 czerwca 2022 r. Jednostki wskazywały, że wydatki (według zmienionych kosztorysów) były ponoszone na ich ryzyko i w przypadku braku akceptacji NCK, zostałyby sfinansowane ze środków własnych. Ostatecznie NCK ustosunkował się pozytywnie do wprowadzonych zmian, czego efektem był zawarte aneksy.

Informacja i promocja projektów grantowych

W trakcie realizacji projektów wszystkie kontrolowane instytucje kultury wypełniły obowiązki w zakresie informacji i promocji projektów, zgodnie z zasadami określonymi w umowach grantowych (w § 11). Informacje o projektach, realizowanych z udziałem funduszy europejskich w ramach projektu systemowego Konwersja Cyfrowa Domów Kultury, którego operatorem jest NCK, ukazywały się m.in.: na stronach internetowych instytucji, w lokalnej prasie i rozgłośniach radiowych, w mediach społecznościowych (Facebook), na platformie YouTube. Za pośrednictwem tych mediów przekazywano także informacje o podejmowanych w projektach działaniach, np. o udziale w szkoleniach i dostawach sprzętu, a w miejscach, w których realizowane były te działania eksponowano plakaty o projekcie. Związane z realizacją projektów dokumenty, materiały i informacje były oznaczane znakami Unii Europejskiej i Funduszy Europejskich oraz barwami Rzeczypospolitej Polskiej.

Raporty końcowe z realizacji projektów

5.2.3. Rozliczenie projektów grantowych

Skontrolowane instytucje kultury zakończyły realizację projektów grantowych w wyznaczonym w umowach grantowych terminie⁸⁷ i zgodnie z tymi umowami podjęły działania zmierzające do rozliczenia udzielonego dofinansowania. W tym celu wszystkie sporządziły raporty końcowe z realizacji projektu grantowego (według udostępnionego przez NCK wzoru). Raporty zostały przekazane do NCK, za pośrednictwem SOP, w terminie nie przekraczającym 14 dni kalendarzowych od zakończenia realizacji grantu (tj. zgodnie z § 5 ust. 5 umowy grantowej). Wraz z raportami wszystkie jednostki przekazały do NCK strategie cyfrowe. W tym celu wykorzystały udostęp-

⁸⁶ Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio” dokonał przesunięć powyżej 15% w dwóch z dziewięciu pozycji kosztorysowych, a Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki w siedmiu z dziesięciu pozycji kosztorysowych.

⁸⁷ Który, w zależności od jednostki, przypadał na 30 czerwca 2022 r. albo 31 sierpnia 2022 r.

niony przez NCK wzorcowy dokument w postaci ujednoliconego zestawu pytań dotyczących m.in. potrzeb wnioskodawcy, działań planowanych w okresie od trzech do pięciu lat oraz wizji rozwoju instytucji, z uwzględnieniem roli zrealizowanego projektu. W opracowanych strategiach jednostki m.in. powielały założenia zrealizowanych projektów, jak również wykazywały już zakupione wyposażenie i odbyte szkolenia w ramach środków przyznanych z grantu.

Pięciu grantobiorców prawidłowo zrealizowało zaplanowane projekty grantowe, osiągając określone w umowach wartości wskaźników i wykorzystując przyznane dofinansowanie w całości. Jedna instytucja – Grójecki Ośrodek Kultury – wykorzystała 116,8 tys. zł (tj. 72,5%) z przyznaczonych środków grantu w wysokości 161,2 tys. zł. Niewykorzystaną kwotę – 44,4 tys. zł zwrócono do NCK w terminie zgodnym z umową grantową. Ośrodek ten nie osiągnął również planowanej wartości pięciu z siedmiu wskaźników, określonych w umowie i wniosku o grant (po zmianach), co stanowiło naruszenie § 4 ust. 3 umowy, a także w myśl § 4 ust. 13 świadczyło o nieprawidłowej realizacji projektu.

Wykorzystanie środków
i osiągnięcie wskaźników

Zaplanowane w umowach grantowych wskaźniki realizacji projektów dotyczyły:

1. liczby szkoleń zrealizowanych spoza oferty NCK;
2. liczby osób dorosłych objętych szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych (w tym kobiet i mężczyzn);
3. liczby osób dorosłych, które nabyły lub rozwinęły kompetencji cyfrowe w zakresie programowania;
4. zakupu wyposażenia, w ramach którego wyodrębniono siedem kategorii wyposażenia:
 - 4.1. podstawowy sprzęt komputerowy i akcesoria;
 - 4.2. sprzęt do przeprowadzania transmisji on-line (audio-video, nagłośnieniowy);
 - 4.3. elementy wyposażenia cyfrowego (sal multimedialnych/sal AR; do realizacji streamingów on-line, realizacji telewizyjnych itp.; studiów nagrań);
 - 4.4. oprogramowanie oraz licencje;
 - 4.5. sprzęt ułatwiający osobom z niepełnosprawnościami odbiór dóbr kultury;
 - 4.6. ścieżki edukacyjne dla osób z niepełnosprawnością, filmy w PJM/SJM/SKOGN;
 - 4.7. strony internetowe lub aplikacje mobilne dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Katalog wskaźników został określony przez NCK jako zbiór zamknięty i grantobiorcy nie mieli możliwości samodzielnego zaproponowania innych, aniżeli odgórnie narzucone wskaźniki projektu. Ponadto ani umowy grantowe, ani załączone do nich wnioski nie określały przyjętej przez grantobiorców metodologii liczenia poszczególnych wskaźników. W konsekwencji,

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

zarówno w ww. dokumentach, jaki i w raporcie końcowym jednostki ograniczały się jedynie do wskazania wartości liczbowych planowanych i osiągniętych wskaźników.

Przekazane do NCK raporty końcowe zostały sporządzone przez kontrolowane instytucje zgodnie z ustalonym przez NCK wzorem i co do zasady były kompletne oraz zgodne ze stanem faktycznym. W raportach ośrodki te wykazały wykonanie wskaźników w łącznej wielkości:

- 59 zrealizowanych szkoleń (spoza oferty NCK), w ramach których 63 osoby (37 kobiet i 26 mężczyzn) objęto doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych, zaś 43 osoby (25 kobiet i 18 mężczyzn) nabyły lub rozwinęły kompetencje w zakresie programowania;
- 192 szt. wyposażenia cyfrowego oraz
- 12 szt. oprogramowania i licencji.

Raport Grójeckiego Ośrodka Kultury zawierał błędy dotyczące m.in. faktycznego wykonania wskaźników, na podstawie zrealizowanych zakupów. Natomiast w raportach dwóch innych jednostek nie wykazano całkowitej wartości wydatków poniesionych na zakup sprzętu.

Przykłady

W raporcie końcowym **Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio”** nie wykazał pełnego wydatku poniesionego na zakup sprzętu. Z wydatkowanych na ten cel środków w wysokości 99,1 tys. zł, w raporcie wykazano 98,7 tys. zł sfinansowane ze środków NCK, tym samym rozliczono pełną kwotę przyznanego grantu. Różnica w wysokości 0,4 tys. zł, poniesiona ze środków własnych jednostki, została pominięta w raporcie końcowym, lecz Ośrodek do raportu końcowego załączył fakturę, w opisie której wyszczególnił ten fakt. Pomimo to 7 września 2022 r. NCK zaakceptował raport końcowy.

Analogiczna sytuacja miała miejsce w raporcie **Nadarzyńskiego Ośrodka Kultury**, który nie wykazał pełnego wydatku poniesionego w związku z zakupem jednego z urządzeń (obiektywu do aparatu cyfrowego). Z poniesionych na ten cel środków w wysokości 0,34 tys. zł, w raporcie końcowym wykazano 0,30 tys. zł sfinansowane ze środków grantu, tym samym rozliczono pełną kwotę przyznanego grantu. Ośrodek załączył do raportu końcowego fakturę, w opisie której opisał ten fakt. Do czasu zakończenia kontroli NIK (tj. 7 października 2022 r.) NCK nie przekazał informacji o weryfikacji lub akceptacji raportu końcowego.

Grójecki Ośrodek Kultury wykazał w raporcie, że wskaźnik dotyczący zakupu wyposażenia podstawowego sprzętu komputerowego i akcesoriów zrealizował w wysokości 15 szt., zgodnie ze specyfikacją i fakturą. Z dokumentów tych wynikało natomiast, że dostawa obejmowała 16 szt. sprzętu. Ponadto, w żadnej pozycji wykonania wskaźników nie uwzględniono zrealizowanego zakupu aparatu fotograficznego wraz z obiektywem. Dodatkowo w części opisowej raportu (część B.VII.) zamieszczono informację wskazującą, że Ośrodek nie rozpoczął jeszcze przetargów na sprzęt oraz szkolenie w ramach projektu, podczas gdy zadania te zostały już zrealizowane.

Do dnia zakończenia kontroli NIK NCK zaakceptował trzy raporty końcowe, złożone przez: Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio” (7 września 2022 r.), Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki (25 sierpnia 2022 r.), Dom Kultury w Zwoleniu (16 września 2022 r.).

Umowy grantowe zobowiązywały grantobiorców do zapewnienia trwałości projektu grantowego w okresie 5 lat od dnia zaakceptowania przez NCK raportu z jego realizacji. Nie wskazano w nich jednak żadnych szczegółowych wymagań w zakresie sposobu zapewnienia trwałości i efektów. Również określone w umowach wskaźniki nie odnosiły się do działań instytucji kultury po zakończeniu realizacji projektu grantowego⁸⁸, a podejmowanych w okresie trwałości projektu. Między innymi z tego względu, rzeczywiste wykorzystanie nabytych w projektach kompetencji i wyposażenia do wzbogacania oferty kulturalnej, zwłaszcza w zakresie działalności on-line, było w kontrolowanych jednostkach na różnym poziomie.

Osiągnięte efekty
i zapewnienie trwałości
projektów grantowych

W czterech ośrodkach zakupione wyposażenie zostało uruchomione lub zainstalowane i było wykorzystywane do realizacji zadań tych instytucji. W dwóch z nich⁸⁹ zrealizowane zakupy i szkolenia posłużyły do uruchomienia studia filmowego/pracowni filmowej, w których rozpoczęto realizację audycji audiowizualnych oraz podjęto inne działania, których efekty udostępniono odbiorcom oferty kulturalnej. W dwóch pozostałych⁹⁰ zakupiony sprzęt został wykorzystany do promocji lub zarejestrowania przebiegu lokalnych wydarzeń.

Przykłady

W studiu filmowym **Ciechanowskiego Ośrodka Edukacji Kulturalnej „Studio”** przygotowano i udostępniono audycje, w tym także publikowane w czasie rzeczywistym (livestream Clubbasse/DJ Twister), nagrania z drona, relacje z imprez plenerowych (np.: „Spotkania z teatrem”, „Otwórz się na musical”). Ponadto, dzięki nabytemu w projekcie programowi wraz ze szkoleniem, opracowano grę terenową „Za Zieleń!”. Uruchomiono także warsztaty DJ-skie.

W efekcie realizacji projektu grantowego w **Mareckim Ośrodku Kultury**, w okresie od 1 września do 14 października 2022 r. w pracowni filmowej nagrano i opublikowano sześć odcinków „Tygodnika kulturalnego”. Doposażona została również sala widowiskowa w projektor oraz wprowadzono udogodnienia dla osób niepełnosprawnych (w szczególności w postaci zestawów tourguide/audioguide oraz dodania napisów do filmów), a do oferty zajęć wprowadzono „Warsztaty filmowania i montażu” dla młodzieży i dorosłych.

W **Domu Kultury w Zwoleniu** sprzęt wykorzystano przy nagraniu filmów z organizowanych wydarzeń, które zostały zamieszczone na stronie internetowej instytucji, w tym m.in. XLIII imieniny Pana Jana, Dzień Dziecka 2022 oraz koncert z okazji 76. rocznicy bitwy pod Zwoleniem.

W dwóch kontrolowanych instytucjach, na etapie kontroli NIK, trwały prace przygotowawcze do uruchomienia pracowni, w których użytkowane miało być nabyte w ramach projektu wyposażenie i realizowane nowe formy oferty kulturalnej. W związku z powyższym prawie cały zakupiony sprzęt nie był tam jeszcze efektywnie wykorzystywany.

⁸⁸ Zgodnie z §6 ust. 2 umów grantowych data zakończenia projektu przypadała (w zależności od jednostki) na 30 czerwca 2022 r. albo 31 sierpnia 2022 r.

⁸⁹ Tj. w instytucjach z Ciechanowa i Marek.

⁹⁰ Tj. w instytucjach z Grójca i Zwolenia.

Przykłady

Według założeń projektu grantowego **Ośrodka Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki** zakupione wyposażenie miało stanowić wyposażenie sali multimedialnej, a nabyte przez uczestników szkoleń kompetencje wykorzystane do rozwijania realizowanych działań. Do dnia zakończenia kontroli NIK (tj. 24 października 2022 r.) Ośrodek podjął działania zmierzające do uruchomienia sali multimedialnej, polegające na przygotowaniu zaplecza lokalowego, wytypowaniu instruktorów i ogłoszenia naboru uczestników zajęć tj. m.in. warsztatów filmowych, fotograficznych, laserowych i podcastowych.

W **Nadarzyńskim Ośrodku Kultury** zamontowano jedynie dwie pętle indukcyjne (jedną powierzchniową w sali widowiskowej i drugą stanowiskową w sekretariacie). Pozostałe sprzęty i urządzenia zakupione w ramach projektu były nieużywane z uwagi na trwające prace remontowe w piwnicy budynku, w której zaplanowano uruchomienie studia nagrań. W związku z czym Ośrodek nie zrealizował jeszcze żadnych z zaplanowanych w założeniach projektu działań, wykorzystujących nabyte narzędzia do projektowania i realizowania oferty programowej.

Grantobiorcy w zróżnicowany sposób uwzględniali w swoich planach sposób i kierunki rozwoju oferty kulturalnej w wyniku realizacji projektu grantowego. Niektóre z instytucji dysponowały konkretnymi założeniami w tym zakresie. Jednostki te wskazywały tematykę, nazwy lub tytuły opracowywanych lub przygotowywanych zajęć, warsztatów, programów. Posiadały również skonkretyzowane plany w zakresie dalszych potrzeb dotyczących rozwoju działań kulturalnych oraz wyposażenia w sprzęt niezbędny do ich prowadzenia.

Przykłady

Marecki Ośrodek Kultury planował kontynuować program „Dzień dobry MOK, czyli mareckie śniadanie”, a w przyszłości do oferty włączyć: „Kulturalne podcasty”, zajęcia „Otwarta pracownia filmowa” oraz propozycję dla seniorów „Retro-kino-mania”. Zamierzono też reaktywację „Wirtualnego Muzeum Marek”, Galerii Animowanych Obrazów oraz przygotowanie Archiwum Historii Mówionej (tj. cyfrowego repozytorium). Wśród założeń na przyszłość znalazło się także doposażenie, w ciągu kolejnych pięciu lat, pracowni filmowej m.in. w panele akustyczne, mikrofony, teleobiektyw, panel do korekcji barwnej, dron, głośniki do sali widowiskowej, odsłuchy, megafon lub głośnik do imprez plenerowych, dodatkowe oświetlenie.

Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio”, zainicjowane podczas projektu zadania, zamierzał kontynuować i m.in. uruchomić radio COEK STUDIO. W związku z czym w opracowanej strategii cyfrowej zaplanowano doposażenie m.in. w sprzęt umożliwiający stworzenie radia internetowego, mobilną scenę, a także dodatkowe urządzenia oświetleniowe i nagłośnieniowe.

Dom Kultury w Zwoleniu, w ramach współpracy z lokalnymi grupami, instytucjami i placówkami edukacyjnymi, zamierza realizować program cyfrowy pn. „Zwoleńska Telewizja Internetowa”. W tym celu DK ma zamiar zakupić ze środków własnych sprzęt, który będzie rozszerzał możliwości zdobyte dzięki udziałowi w projekcie, w szczególności: mikrofony umożliwiające rejestrację instrumentów znajdujących się na wyposażeniu orkiestry dętej, obiektywy o plastyce kinowej, komputery do prowadzenia edukacyjnych zajęć stacjonarnych, tablety rysunkowe do przeprowadzenia zajęć w technice cyfrowej, dron, stabilizator obrazu (tzw. gimbal).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W pozostałym zakresie, instytucje prezentowały ogólne założenia, co do zakresu i sposobu kontynuacji działań zainicjowanych podczas realizacji projektów grantowych, wskazując m.in., że będą one zależne od powodzenia wdrożonej oferty.

Przykłady

Grójecki Ośrodek Kultury planował wykorzystanie zakupionego sprzętu przy realizacji warsztatów dla mieszkańców miasta i gminy Grójec, w tym np. warsztatów filmowych, obejmujących m.in. zajęcia z reżyserii filmowej i teatralnej, organizacji produkcji, sztuki operatorskiej i montażu filmowego.

W **Nadarzyńskim Ośrodku Kultury** zaplanowano m.in. prowadzenie warsztatów z obróbki dźwięku dla początkujących, realizację transmisji internetowych wydarzeń muzycznych i artystycznych, nagrywanie filmów z wydarzeń muzycznych i artystycznych, prowadzenie warsztatów z montażu filmów dla początkujących, produkcję muzyki dla początkujących. Jako działanie zapewniające trwałość projektu Ośrodek przewidywał utrzymanie stanowiska realizatora dźwięku oraz zabezpieczenie środków na prowadzenia zajęć odbywających się w studiu nagrań.

W **Ośrodku Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki** w trakcie opracowania i realizacji projektu nie zaplanowano konkretnych działań, jakie będą podejmowane w okresie jego trwałości. Zaplanowano wyposażenie sali multimedialnej, a następnie w oparciu o pozyskane sprzęt i kompetencje rozszerzenie oferty kulturalnej (uruchomienie warsztatów). Dalsze działania Ośrodek uzależnił od powodzenia ww. działań i opinii ich uczestników. Zamiarem Ośrodka było dostosowywanie przyszłej oferty do potrzeb odbiorców, tak aby zapewnić optymalne wykorzystanie zakupionego sprzętu w całym okresie trwałości.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Cel główny kontroli	<p>Celem głównym kontroli było sprawdzenie czy środki finansowe przyznane na wsparcie cyfryzacji samorządowych instytucji kultury zostały wykorzystane prawidłowo i gospodarnie.</p> <p>Założono, że badania kontrolne umożliwią udzielenie odpowiedzi na następujące pytania szczegółowe:</p>
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none">1. Czy NCK w sposób prawidłowy, rzetelny i gospodarny przygotowało i zrealizowało projekt „Konwersja cyfrowa domów kultury”?2. Czy projekty grantowe zostały przygotowane i zrealizowane w sposób prawidłowy, a środki finansowe przyznane na ich dofinansowanie wykorzystane w sposób prawidłowy i gospodarny?
Zakres podmiotowy	<p>Kontrolą zostało objętych siedem podmiotów: Narodowe Centrum Kultury oraz sześciu grantobiorców – samorządowych instytucji kultury z województwa mazowieckiego, którzy otrzymali dofinansowanie projektów.</p>
Kryteria kontroli	<p>Podstawą prawną podjęcia kontroli był art. 2 ust. 1 i 2 ustawy o NIK. Kontrola została przeprowadzona w NCK z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 ustawy, tj. legalności, gospodarności, celowości i rzetelności. W pozostałych jednostkach zastosowano kryteria wynikające z art. 5 ust. 2 ustawy o NIK, tj. legalność, gospodarność i rzetelność.</p>
Okres objęty kontrolą oraz czas trwania czynności kontrolnych	<p>Badaniem objęto lata 2021–2022 r. (do 14 listopada 2022 r.) z uwzględnieniem działań oraz dowodów wytworzonych przed tym okresem, jeżeli miały one istotny wpływ na kontrolowaną działalność. Czynności kontrolne rozpoczęto 27 lipca 2022 r., a ich zakończenie (rozumiane jako data podpisania ostatniego wystąpienia pokontrolnego) miało miejsce 14 listopada 2022 r.</p>
Pozostałe informacje	<p>Kontrola pt. Realizacja projektu pn. „Konwersja cyfrowa domów kultury” w wybranych samorządowych jednostkach kultury województwa mazowieckiego (P/22/84) została podjęta z inicjatywy własnej Najwyższej Izby Kontroli. Do kontroli wytypowano domy kultury z województwa mazowieckiego, które otrzymały z NCK granty o najwyższej wartości oraz zrealizowały już projekt grantowy.</p>
Stan realizacji wniosków pokontrolnych	<p>Wyniki kontroli przedstawiono w siedmiu wystąpieniach pokontrolnych, w których sformułowano ogółem sześć wniosków pokontrolnych, z tego jeden do NCK oraz pięć do grantobiorców.</p> <p>W dniu 7 grudnia 2022 r. Narodowe Centrum Kultury złożyło sześć zastrzeżeń do skierowanego do niego wystąpienia pokontrolnego z dnia 14 listopada 2022 r. odnoszące się do ocen jego działalności, większości stwierdzonych nieprawidłowości oraz jednego z wniosków pokontrolnych. Uchwałą Nr KPK-KPO.443.215.2022 z dnia 27 stycznia 2023 r. Zespół Orzekający Komisji Rozstrzygającej Najwyższej Izby Kontroli, uwzględnił w całości zastrzeżenia zgłoszone przez Narodowe Centrum Kultury. W dniu 9 grudnia 2022 r. Grójecki Ośrodek Kultury złożył jedno zastrzeżenie do wystąpienia pokontrolnego NIK z dnia 10 listopada 2022 r. odnoszące się do oceny, nieprawidłowości i jednego (z trzech sformułowanych) wniosku pokontrolnego. Uchwałą Nr KPK-KPO.443.219.2022 z dnia 23 stycznia</p>

ZAŁĄCZNIKI

2023 r. Zespół Orzekający Komisji Rozstrzygającej Najwyższej Izby Kontroli, uwzględnił zastrzeżenie w części poprzez wykreślenie jednego z wniosków pokontrolnych i oddalił zastrzeżenia w pozostałym zakresie.

Z informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych wynika, że wszystkie kontrolowane jednostki wykonały wnioski.

Kontrolę przeprowadziła Delegatura NIK w Warszawie.

Wykaz jednostek kontrolowanych

L.p.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
1.	Delegatura NIK w Warszawie	Narodowe Centrum Kultury	dr hab. Rafał Wiśniewski prof. ucz. Dyrektor NCK
2.		Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio”	Jolanta Szymańczyk Dyrektor
3.		Dom Kultury w Zwoleniu	Natalia Anna Wieczerzyńska Dyrektor
4.		Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki	Paweł Twardoch Dyrektor
5.		Marecki Ośrodek Kultury im. Tadeusza Łużyńskiego	Aleksandra Jankowska Dyrektor
6.		Nadarzyński Ośrodek Kultury	Kamila Michalska Dyrektor
7.		Grójecki Ośrodek Kultury	Monika Woźniak Dyrektor

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno- -ekonomicznych

Działalność kulturalna – instytucje kultury

Podstawowym aktem prawnym regulującym działalność kulturalną jest ustawa o działalności kulturalnej.

Jako formy organizacyjne działalności kulturalnej ustawa wymienia w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury (art. 2).

Podmiotami tworzącymi instytucje kultury, zwanymi organizatorami (art. 10 ust. 1), są ministrowie oraz kierownicy urzędów centralnych (art. 8), a także jednostki samorządu terytorialnego (art. 9 ust. 1). Tym samym, ze względu na rodzaj organizatora, instytucje kultury dzielą się na państwowe i samorządowe.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy o działalności kulturalnej, instytucje kultury działają na podstawie aktu o ich utworzeniu oraz statutu nadanego przez organizatora. Organizację wewnętrzną instytucji kultury określa regulamin organizacyjny nadawany przez dyrektora instytucji, po zasięgnięciu opinii organizatora oraz opinii działających w niej organizacji związkowych i stowarzyszeń twórców (art. 13 ust. 3).

Szczegółowe zasady gospodarki finansowej instytucji kultury zostały określone w rozdziale 3 ustawy o działalności kulturalnej.

Państwowe i samorządowe instytucje kultury, w ustawie o finansach publicznych, zaliczone zostały do jednostek sektora finansów publicznych (art. 9 pkt 13), w związku z czym do ich działalności zastosowanie mają m.in. następujące uregulowania z tej ustawy:

- ♦ art. 44 ust. 3 – zgodnie z którym wydatki publiczne powinny być dokonywane:
 - w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów (pkt 1),
 - w sposób umożliwiający terminową realizację zadań (pkt 2),
 - w wysokościach i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań (pkt 3);
- ♦ art. 44 ust. 4 – zgodnie z którym jednostki sektora finansów publicznych zawierają umowy, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej;
- ♦ art. 53 ust. 1 – zgodnie z którymi kierownik jednostki sektora finansów publicznych odpowiedzialny jest za całość gospodarki finansowej tej jednostki;
- ♦ art. 53 ust. 2 – zgodnie z którym kierownik jednostki może powierzyć określone obowiązki w zakresie gospodarki finansowej pracownikom jednostki, w formie pisemnego odrębnego upoważnienia albo wskazania w regulaminie organizacyjnym jednostki.

Projekt Konwersja Cyfrowa domów kultury jest projektem o charakterze systemowym, finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 3.2. „Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej „Osi Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020”. W ramach ww. projektu NCK zorganizował I konkurs grantowy na podstawie:

- art. 35 i 36 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020;
- rozporządzenia Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 28 kwietnia 2020 r. w sprawie udzielania pomocy w formie dotacji lub pomocy zwrotnej w ramach programów operacyjnych na lata 2014–2020 w celu wspierania polskiej gospodarki w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19⁹¹.

Zgodnie z art. 35 ww. ustawy projektem grantowym jest projekt, którego beneficjent udziela grantów na realizację zadań służących osiągnięciu celu tego projektu przez grantobiorców. Grantobiorcą może być podmiot publiczny albo prywatny, inny niż beneficjent projektu grantowego (w przypadku projektu Konwersja cyfrowa domów kultury beneficjentem jest NCK, a instytucją pośredniczącą Centrum Projektów Polska Cyfrowa), wybrany w drodze otwartego naboru ogłoszonego przez beneficjenta projektu grantowego w ramach realizacji projektu grantowego. Grantobiorcą nie może być podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania. Grantem są środki finansowe programu operacyjnego, które beneficjent projektu grantowego powierzył grantobiorcy, na realizację zadań, służących osiągnięciu celu projektu. Powierzenie środków grantu odbywa się na podstawie umowy zawieranej między grantobiorcą a beneficjentem, która określa m.in.: zadania grantobiorcy objęte grantem, kwotę grantu i wkładu własnego, warunki przekazania i rozliczenia grantu, zobowiązanie do zwrotu grantu w przypadku wykorzystania go niezgodnie z celami projektu grantowego, zobowiązanie do poddania się kontroli przeprowadzanej przez grantodawcę lub uprawnione podmioty. Umowa o dofinansowanie projektu oraz decyzja o dofinansowaniu projektu mogą zostać zmienione, w przypadku, gdy zmiany nie wpływają na spełnianie kryteriów wyboru projektu w sposób, który skutkowałby negatywną oceną tego projektu.

Beneficjent projektu grantowego (NCK), zgodnie z art. 36 w. ustawy, odpowiada w szczególności za: realizację projektu grantowego zgodnie z założonym celem, przygotowanie i przekazanie właściwej instytucji propozycji kryteriów wyboru grantobiorców, dokonywanie, w oparciu o określone kryteria, wyboru grantobiorców, zawieranie z grantobiorcami umów o powierzenie grantu, rozliczanie wydatków poniesionych przez grantobiorców,

⁹¹ Wydane na podstawie art. 27 ust. 4 ww. ustawy rozporządzenie, dotyczy sytuacji, kiedy wsparcie w formie danego grantu w odniesieniu do konkretnego wnioskodawcy spełnia przesłanki pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, udzielanej mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom oraz dużym przedsiębiorcom. Rozporządzenie to nie dotyczy zatem podmiotów wytypowanych do kontroli. Dz. U. z 2022 r. poz. 674 – akt utracił moc z dniem 30 czerwca 2022 r.

monitorowanie realizacji zadań przez grantobiorców, kontrolę realizacji zadań przez grantobiorców, odzyskiwanie grantów w przypadku ich wykorzystania niezgodnie z celami projektu.

Uwarunkowania ekonomiczno – organizacyjne projektu

Narodowe Centrum Kultury zawarło z CPPC umowę na dofinansowanie projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 (Oś priorytetowa nr 3 „Cyfrowe kompetencje społeczeństwa, działanie nr 3.2 „Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej”. Całkowitą wartość projektu ustalono w umowie na 31 287,5 tys. zł i na tą kwotę zostało przyznane dofinansowanie, z czego:

- z budżetu środków europejskich w kwocie 28 887,5 tys. zł (92,33% całkowitych wydatków kwalifikowalnych),
- z budżetu państwa w kwocie 2400,0 tys. zł (7,67% całkowitych wydatków kwalifikowalnych).

Zgodnie z zawartą umową projekt miał być zrealizowany w okresie 1 marca 2021 r. do 31 grudnia 2022 r. i taki miał być też okres kwalifikowalności wydatków.

NCK jako beneficjent grantu, ogłosił I konkurs grantowy projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury”, na który wpłynęło 1221 wniosków, z czego 1019 przeszło pozytywnie ocenę formalną. Ostatecznie wyłoniono 200 grantobiorców, którzy mieli otrzymać łączne dofinansowanie w kwocie 26 430,5 tys. zł.

Projekty realizowane z wykorzystaniem grantów musiały zostać zrealizowane pomiędzy 1 lipca 2021 r. a 30 czerwca 2022 r., a minimalna kwota dofinansowania mogła wynieść 80,0 tys. zł, natomiast maksymalna – 200,0 tys. zł i co do zasady, miała stanowić 100% wartości projektu grantowego. Zapewniono jednocześnie grantobiorcy możliwość wniesienia wkładu własnego, obejmujący:

- wkład własny finansowy, przez który rozumie się środki finansowe będące w dyspozycji grantobiorcy na rachunku bankowym lub w kasie, przeznaczone na realizację projektu grantowego. Do wkładu własnego zalicza się środki własne wnioskodawcy oraz środki pozyskane z innych źródeł finansowania z zastrzeżeniem, że grantobiorca nie może przeznaczyć na wkład własny środków z dofinansowania uzyskanego w programie dotacyjnym NCK lub w programach Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu i innych instytucji podległych Ministrowi lub
- wkład niepieniężny, polegający na wniesieniu (wykorzystaniu na rzecz projektu) nieruchomości, urządzeń, materiałów (surowców), wartości niematerialnych i prawnych, ekspertyz lub nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁹².

Zasady przyznawania dofinansowania z projektu

16 kwietnia 2021 r. NCK ogłosiło I konkurs w ramach projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” i uruchomiło nabór wniosków, z pierwotnie ustalonym terminem ich składania do 10 maja 2021 r.

⁹² Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, ze zm.

O powierzenie grantu w ramach I konkursu mogły aplikować następujące podmioty:

- 1) domy kultury, ośrodki kultury oraz centra kultury i sztuki posiadające status samorządowej instytucji kultury (z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra i jednostki samorządu terytorialnego⁹³);
- 2) biblioteki posiadające status samorządowej instytucji kultury, w skład których wchodzi domy kultury, ośrodki kultury lub centra kultury i sztuki,

pod warunkiem prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej projektu grantowego, a w szczególności środków finansowych NCK oraz wydatków dokonywanych z tych środków.

Celem projektu było wyposażenie domów kultury, ośrodków kultury, bibliotek oraz centrów kultury i sztuki posiadających status samorządowej instytucji kultury w kompetencje i umiejętności w zakresie wykorzystywania narzędzi cyfrowych oraz zakup sprzętu i infrastruktury informatycznej niezbędnych do prowadzenia działalności on-line i/lub w formie cyfrowej działań edukacyjnych i animacyjnych dla lokalnej społeczności.

Drugim podstawowym celem była ochrona miejsc pracy i zapewnienie ciągłości działań domów kultury w okresie pandemii. Projekt miał uruchomić narzędzia niwelujące konsekwencje wynikające z lockdownu, pozwalające na prowadzenie działalności nie tylko podtrzymującej kontakt z odbiorcami, ale profesjonalnych, dobrych jakościowo działań w zastępstwie edukacji kulturalnej i animacji kultury, co miało się przełożyć na trwałość relacji ze społecznością i pozyskiwanie nowych odbiorców.

Projekt miał się też przyczynić do odnalezienia się grantobiorców w nowych rolach w społeczności lokalnej, m.in. pełnienie roli „archiwum cyfrowego społeczności lokalnej” (archiwa mówione, dokumentacja cyfrowa istotnych wydarzeń lokalnych), a także miał pozwolić na przemodelowanie odbiorców działań domów kultury – z różnych grup w społeczności lokalnej do sieci społecznościowych, od odbiorców do zaangażowanych współuczestników.

Ze względu na mniejsze możliwości w zakresie finansowania, szkoleń i działania, w rekrutacji do projektu założono preferencje dla tych domów kultury, których organizatorem jest odpowiednio: gmina wiejska, gmina miejsko-wiejska bez ograniczeń liczby mieszkańców oraz gmina miejska lub powiat z siedzibą w miejscowości do 50 tys. mieszkańców, w szczególności oddalonych od dużych ośrodków miejskich ponad 50 km.

Odbiorcami ostatecznymi miały być społeczności lokalne: odbiorcy działań domów kultury, widzowie i uczestnicy wydarzeń kulturalnych i artystycznych oraz przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej – w tym seniorzy oraz dzieci i młodzież szkolna. Z efektów projektu miały też korzystać osoby niepełnosprawne. Projektodawca nie zdefiniował barier w obszarze równości płci, jeśli chodzi o dostęp do efektów projektu.

⁹³ Lista instytucji współprowadzonych znajduje się na stronie: <https://www.gov.pl/web/kultura/instytucje-wspolprowadzone>.

Zgodnie z Regulaminem konkursu projekt grantowy miał być zrealizowany przez grantobiorców w okresie od 1 lipca 2021 r. do 30 czerwca 2022 r., a wysokość dofinansowania mogła wynieść od 80,0 tys. zł do 200,0 tys. zł i co do zasady miała pokryć 100% wartości projektu grantowego. Grantobiorcy zapewniono możliwość wniesienia wkładu własnego.

Na I konkurs grantowy projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” wpłynęło 1221 wniosków, z czego 1019 przeszło pozytywnie ocenę formalną. Ostatecznie wyłoniono 200 grantobiorców, którzy mieli otrzymać łączne dofinansowanie w kwocie 26 430,5 tys. zł.

Konkurs realizowany był na podstawie:

- 1) art. 35 i 36 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020,
- 2) rozporządzenia Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 28 kwietnia 2020 r. w sprawie udzielania pomocy w formie dotacji lub pomocy zwrotnej w ramach programów operacyjnych na lata 2014–2020 w celu wspierania polskiej gospodarki w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19.

Narodowe Centrum Kultury opracowało Regulamin konkursu grantowego dla projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury”, który zawierał m.in. wskazanie podmiotów uprawnionych do udziału w I konkursie, zakres projektu grantowego, tryb i wzór składania wniosków, kryteria wyboru grantobiorców i sposób oceny wniosków, wydatki kwalifikowalne w projektach grantowych, kluczowe wymagania odnośnie realizacji projektu grantowego, zasady monitorowania, kontroli i rozliczenia grantów.

30 czerwca 2022 r. NCK opublikowało ogłoszenie o drugim konkursie w ramach projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” z terminem składania wniosków do 28 lipca 2022 r. wskazując preferencje w tym konkursie dla województw: podlaskiego, lubelskiego, łódzkiego, zachodniopomorskiego, kujawsko pomorskiego, lubuskiego, podkarpackiego. Działania obejmujące przygotowanie i realizację tego konkursu nie są jednak objęte niniejszą kontrolą.

Wykorzystanie i rozliczanie grantów

Samorządowe instytucje kultury, z którymi zawarto umowy o powierzenie grantu z projektu „Konwersja cyfrowa domów kultury” obowiązane są do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej otrzymanych środków i dokonywanych z tych środków wydatków oraz posiadania odrębnego rachunku bankowego przeznaczonego tylko do obsługi tych środków.

Podmioty, które otrzymały granty obowiązane są m.in. do sporządzania i przekazania NCK raportu z rozliczenia środków grantu, opracowania strategii cyfrowej, prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych dotyczących projektu oraz zwrotu niewykorzystanej części grantu, odsetek od środków na rachunku bankowym oraz środków które zostały wydatkowane na wydatki niekwalifikowalne. Według zawartych umów weryfikacja rozliczeń składanych przez grantobiorców przez NCK powinna nastąpić w terminie 30 dni od dnia ich przedstawienia. Ponadto NCK mógł przeprowadzić kontrolę realizacji projektu, a także ewaluację on-going ich realizacji u grantobiorców.

6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 – Dz. U. z 2020 r. poz. 818, ze zm.
2. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – Dz. U. z 2020 r. poz. 194, ze zm.
3. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.
4. Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych – Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm.

6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
8. Przewodniczący Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu
9. Przewodniczący Sejmowej Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii
10. Przewodniczący Senackiej Komisji Kultury i Środków Przekazu
11. Minister Cyfryzacji
12. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
13. Dyrektor Centrum Projektów Polska Cyfrowa
14. Dyrektor Narodowego Centrum Kultury
15. Dyrektor Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej „Studio”
16. Dyrektor Domu Kultury w Zwoleniu
17. Dyrektor Grójeckiego Ośrodka Kultury
18. Dyrektor Mareckiego Ośrodka Kultury im. Tadeusza Łużyńskiego
19. Dyrektor Nadarzyńskiego Ośrodka Kultury
20. Dyrektor Ośrodka Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki